

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA “1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
ȘCOALA DOCTORALĂ
DOMENIUL CONTABILITATE

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

***PERSPECTIVELE PROCESULUI DE AUDIT PUBLIC INTERN
ÎN RELAȚIE CU SISTEMELE INTERNE ȘI EXTERNE
ALE UNIUNII EUROPENE***

**Conducător de doctorat,
Prof. Univ. Dr. Oana-Raluca IVAN**

**Doctorand:
MARIUS-IONEL CETINĂ**

Alba Iulia, 2025

CUPRINSUL REZUMATULUI TEZEI DE DOCTORAT

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT	3
CUVINTE CHEIE.....	6
INTRODUCERE	6
<i>Motivația și importanța cercetării</i>	<i>9</i>
<i>Metodologia cercetării.....</i>	<i>10</i>
<i>Întrebările de cercetare și ipotezele de lucru.....</i>	<i>16</i>
PREZENTAREA SINTETICĂ A CAPITOLELOR TEZEI DE DOCTORAT.....	25
CONCLUZII GENERALE ȘI PROPUNERI DE POLITICI PUBLICE	35
BIBLIOGRAFIE	44

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

Lista tabelelor	7
Lista graficelor.....	8
Introducere.....	9
Motivația și importanța cercetării.....	12
Metodologia cercetării.....	13
CAPITOLUL 1 ANALIZA COMPARATIVĂ A REGLEMENTĂRILOR ȘI A MODULUI DE ORGANIZARE A AUDITULUI PUBLIC INTERN LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE ȘI ÎN STATELE MEMBRE, ÎN VEDEREA IDENTIFICĂRII CONVERGENTELOR, PARTICULARITĂȚILOR NAȚIONALE ȘI DIRECȚIILOR DE ARMONIZARE	20
1.1. Aspecte metodologice	20
1.2. Context general și instituțional al Uniunii Europene.....	21
1.3. Evoluția auditului public intern la nivelul instituțiilor Uniunii Europene.....	23
1.4. Modele naționale – studii de caz	28
1.5. Analiză comparativă a auditului public intern în statele membre ale Uniunii Europene	92
1.6. Sinteză comparativă a sistemelor de audit public intern	100
1.6.1. Beneficii ale relației audit intern / audit extern	101
1.6.2. Eficiență și eficacitate în cadrul activității de audit intern	102
1.6.3. Concluzii preliminare	103
CAPITOLUL 2 AUDITUL PUBLIC INTERN ÎN ROMÂNIA	107
2.1. Aspecte metodologice.....	107
2.2. Introducere.....	109
2.3. Evoluția auditului public intern în România.....	111
2.4. Procesul de armonizare cu standardele europene	112
2.5. Cadrul legislativ actual, principalele reglementări și misiuni	124
2.6. Analiză critică a problemelor din sistemul național de audit public intern (API) din România și corelarea lor cu evidențele instituțiilor oficiale	128
2.7. Relația auditului public intern din România cu inteligența artificială.....	134
2.8. Concluzii preliminare și direcții de dezvoltare	146
CAPITOLUL 3 REVIZUIREA STRUCTURATĂ A LITERATURII DE SPECIALITATE	149
3.1. Introducere: motivația și importanța cercetării.....	149
3.2. Metodologia cercetării. Aspecte teoretice privind revizuirea structurată a literaturii de specialitate	152
3.3. Revizuirea structurată a literaturii de specialitate	154
3.3.1. Protocolul de revizuire structurată a literaturii de specialitate	155
3.3.2. Întrebări de cercetare	155
3.3.3. Identificarea tipologiei studiilor și analiza aprofundată a eșantionului cercetării ...	156
3.3.4. Impactul articolului	166
3.3.5. Definirea cadrului analitic	168
3.3.6. Stabilirea fiabilității SLR.....	168
3.3.7. Testarea validității revizuirii literaturii.....	169
3.3.8. Codificarea articolelor folosind cadrul adecvat de dezvoltare	170
3.3.9. Perspective și critici.....	171
3.4. Cum se dezvoltă cercetarea pentru evoluția auditului intern și relația cu factorii de evoluție / interesați.....	176

3.4.1. Importanța comitetului de audit și a consiliului de administrație în evoluția auditului intern.....	176
3.4.2. Organizarea auditului intern	178
3.4.3. Responsabilitatea auditului intern	181
3.4.4. Auditul intern în sectorul public.....	184
3.4.5. Auditul intern / Auditul extern	187
3.4.6. Raportul de audit intern	188
3.4.7. Riscurile în auditul intern	190
3.4.8. Confidențialitatea în auditul intern	193
3.4.9. Auditul financiar.....	195
3.4.10. Lucrări publicate în ultimii trei ani care au un număr apreciabil de citări	200
3.4.11. Concluzii preliminare privind revizuirea structurată a literaturii de specialitate (SLR)	202
3.4.12. Direcții viitoare și limite ale cercetării	203
CAPITOLUL 4 PERCEPȚIA ȘI OPINIA PROFESIONIȘTILOR DIN DOMENIUL FINANCIAR-CONTABIL DESPRE ROLUL ȘI IMPORTANȚA AUDITULUI INTERN ÎN ACTIVITATEA DERULATĂ DE CĂTRE ACEȘTIA	204
4.1. Aspecte metodologice.....	204
4.2. Introducere și obiectivul cercetării	206
4.3. Justificare teoretică a studiului (percepție, scepticism, etică)	214
4.4. Scepticismul auditorilor interni în derularea activității	221
4.5. Studiul empiric	226
4.5.1. Introducerea și obiectivul cercetării	226
4.5.2. Justificarea teoretică a studiului (percepție, scepticism, etică).....	228
4.5.3. Formularea ipotezelor și obiectivelor	229
4.5.4. Metodologia cercetării.....	235
4.5.5. Prezentarea și analiza datelor, interpretarea rezultatelor și validarea ipotezelor.....	236
4.5.6. Validarea psihometrică a chestionarului privind percepția asupra auditului public intern.....	255
4.6. Concluzii preliminare și recomandări.....	264
CAPITOLUL 5 DIMENSIUNI CALITATIVE ȘI CANTITATIVE ALE SISTEMULUI DE AUDIT PUBLIC INTERN DIN ROMÂNIA	269
5.1. Introducere – scopul și metodologia analizei cantitative.....	269
5.2. Organizarea și funcționarea structurilor de audit public intern	270
5.2.1. Înființarea compartimentelor de audit public intern.....	270
5.2.2. Modalități de înființare a structurilor de audit public intern	276
5.2.3. Contractele de prestări servicii	278
5.2.4. Structura entităților care nu au înființat funcția de audit public intern.....	280
5.2.5. Funcționarea auditului public intern.....	281
5.3. Raportarea activității de audit public intern	285
5.4. Independența auditului intern și obiectivitatea auditorilor	289
5.4.1. Asigurarea independenței auditorilor publici interni.....	289
5.4.2. Asigurarea obiectivității auditorilor publici interni	291
5.4.3. Importanța cunoașterii și aplicării normelor legale și procedurale.....	292
5.5. Calitatea activității de audit – evaluări și indicatori	297
5.5.1. Elaborarea și actualizarea Programului de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern (PAIC)	298
5.5.2. Realizarea evaluării externe.....	299
5.6. Resurse umane și pregătire profesională	304

5.6.1. Situația posturilor alocate structurilor de audit public intern din administrația publică locală.....	304
5.6.2. Dimensionarea structurii de audit public intern	311
5.6.3. Fluctuația personalului	313
5.6.4. Structura personalului de audit public intern în administrația publică locală	316
5.6.5. Asigurarea pregătirii profesionale continue a auditorilor publici interni	318
5.7. Planificarea și realizarea activității de audit public intern.....	320
5.7.1. Planificarea multianuală în cadrul activității de audit public intern.....	321
5.7.2. Planificarea anuală.....	322
5.7.3. Realizarea misiunilor de audit intern în administrația publică locală	324
5.8. Recomandări – urmărire și conformitate	327
5.8.1. Raportarea recomandărilor neînsușite	332
5.8.2. Raportarea iregularităților.....	334
5.8.3. Cadru conceptual integrativ privind principalele constatări calitative	334
5.9. Concluzii generale și propuneri de politici publice.....	338
BIBLIOGRAFIE	349
Anexa nr. 1, Anexa nr. 2, Anexa nr. 3	

CUVINTE CHEIE:

Audit intern, administrația publică locală, control intern, guvernanță corporativă, scepticismul auditorilor, compartiment de audit, instituții europene, audit extern, eficiență, eficacitate, evoluția auditului intern, standarde europene, revizuirea structurată a literaturii de specialitate, raport de audit intern, misiuni de audit intern.

INTRODUCERE

Auditul public intern reprezintă, în contextul guvernanței publice contemporane, unul dintre pilonii esențiali ai sistemului de control intern managerial și ai mecanismelor de responsabilitate administrativă, fiind consacrat ca funcție fundamentală pentru asigurarea unei gestiuni eficiente și conforme a fondurilor publice. Prin natura și obiectivele sale, auditul public intern nu se limitează la verificarea respectării cadrului normativ, ci contribuie activ la îmbunătățirea performanței instituționale, la optimizarea proceselor operaționale și la creșterea transparenței în procesul decizional. Conform definiției consacrate de Standardele Internaționale pentru Practica Profesională a Auditului Intern (IPPF), acesta este „o activitate independentă și obiectivă de asigurare și consiliere, destinată să adauge valoare și să îmbunătățească operațiunile unei organizații”.

Evoluția auditului public intern este strâns corelată cu transformările arhitecturii administrative europene și internaționale. În ultimele două decenii, procesul de integrare europeană a impus standarde sporite de transparență și responsabilitate în gestionarea resurselor publice, cu precădere a celor provenite din fonduri comunitare. Aceste cerințe au fost transpuse în reglementări armonizate cu standardele internaționale – precum Standardele Internaționale de Audit emise de IFAC și ghidurile elaborate de INTOSAI în cadrul cărora auditul public intern depășește funcția clasică de control, devenind un partener activ al guvernanței instituționale.

În acest context, auditul public intern este definit drept un instrument indispensabil al guvernanței instituționale, având ca obiectiv central creșterea eficienței, eficacității și economicității activităților derulate de entitățile publice. Această funcție se exercită cu respectarea strictă a cadrului normativ național și internațional și se materializează prin furnizarea de servicii profesionale structurate pe două direcții majore: servicii de asigurare și servicii de consiliere.

Serviciile de asigurare urmăresc furnizarea unei evaluări obiective și independente asupra elementelor critice ale managementului organizațional, vizând în principal domeniile controlului intern, guvernancei și gestionării riscurilor. Acestea includ:

- auditul de regularitate, axat pe verificarea conformității activităților și proceselor cu legislația, metodologiile și standardele aplicabile în administrarea resurselor financiare și a patrimoniului public;
- auditul performanței, orientat spre analiza coerenței dintre obiectivele strategice și rezultatele obținute, precum și evaluarea relevanței criteriilor utilizate pentru măsurarea performanței;
- auditul de sistem, ce constă într-o evaluare complexă a structurilor organizaționale și a sistemelor de control intern, cu scopul identificării disfuncționalităților, vulnerabilităților și riscurilor, urmată de formularea de recomandări pentru remedierea acestora.

Serviciile de consiliere, complementare celor de asigurare, au rolul de a sprijini managementul în procesul decizional și în perfecționarea mecanismelor organizaționale. Acestea includ:

- asistență în proiectarea și implementarea programelor, proceselor sau sistemelor, inclusiv în elaborarea strategiilor de control și management al riscurilor;
- furnizarea de expertiză privind sistemele, standardele și reglementările aplicabile, cu scopul de a sprijini înțelegerea și aplicarea corectă a acestora;
- furnizarea de expertiză tehnică privind sistemele, standardele și reglementările aplicabile, pentru asigurarea unei interpretări și aplicări corecte;
- activități de formare profesională, prin sesiuni de instruire și seminare tematice în domenii precum management financiar, gestiunea riscurilor sau controlul intern. De asemenea, compartimentele de audit pot desfășura misiuni de audit ad-hoc, aprobate de conducerea instituției, care au caracter excepțional și se derulează în afara planului anual, fiind justificate de urgența sau importanța problematicii analizate.

Planificarea, resursele și delimitarea misiunilor de audit public intern implică definirea clară a obiectivelor în funcție de specificul activităților auditate, de nivelul de risc și de prioritățile strategice. Responsabilitatea organizării revine conducătorului compartimentului de audit, care trebuie să țină cont de complexitatea și durata misiunii, precum și de capacitatea operațională existentă. Delimitarea sferei auditului se realizează printr-o analiză detaliată a proceselor vizate, definind perioada de referință și procedurile aplicabile, astfel încât obiectivele să fie atinse în condiții de eficiență, eficacitate și legalitate.

Accesul la informații și cooperarea cu entitatea auditată constituie premise esențiale ale unei evaluări riguroase. Auditorii interni au drept de acces nelimitat la datele și documentele relevante, în baza principiului pistei de audit. Iar persoanele implicate în activitatea entității auditate au obligația legală de a furniza informațiile solicitate în termenele stabilite. Personalul entității trebuie să colaboreze cu echipa de audit, să ofere suport logistic și să asigure disponibilitatea completă a documentației.

Desfășurarea și finalizarea misiunilor de audit urmează etape clar delimitate, care asigură coerența procesului și calitatea rezultatelor. La încheierea misiunii, constatările și recomandările sunt prezentate într-o ședință oficială, iar raportul de audit este transmis entității, care dispune de un termen legal (de regulă, 15 zile) pentru formularea unui punct de vedere. În cazul divergențelor, se organizează ședințe de conciliere în termen de 10 zile de la primirea punctului de vedere, având ca scop armonizarea opiniilor și clarificarea aspectelor contestate. Pentru misiunile ad-hoc, termenele și procedurile sunt stabilite conform reglementărilor interne.

Monitorizarea recomandărilor și raportarea rezultatelor constituie o etapă critică a procesului de audit. Conducătorul compartimentului de audit informează managementul asupra recomandărilor neacceptate, anexând documentația justificativă.

Raportul final, împreună cu rezultatele concilierii, este înaintat conducerii pentru aprobare. Compartimentul de audit monitorizează periodic stadiul implementării recomandărilor și eficiența măsurilor adoptate, iar conducerea entității este responsabilă cu transmiterea unui plan de acțiune și raportarea progresului în termenele stabilite.

Drepturile, obligațiile și evaluarea auditorilor interni sunt reglementate prin legislația muncii și prin acte normative specifice, corelate cu atribuțiile instituționale ale compartimentului de audit. Pornind de la contextul instituțional al UE și de la evoluția auditului public intern în instituțiile comunitare, capitolul include studii de caz naționale și se încheie cu o sinteză comparativă asupra beneficiilor relației dintre auditul intern și auditul extern.

Prin combinarea analizei comparative, a revizuirii sistematice a literaturii și a cercetării empirice, lucrarea aduce o contribuție atât la fundamentarea teoretică, cât și la identificarea de soluții aplicabile pentru îmbunătățirea auditului public intern în România, în concordanță cu standardele și practicile europene și internaționale.

Motivația și importanța cercetării

Fundamentarea acestei cercetări pornește de la constatarea că auditul public intern, ca element central al sistemului de control intern managerial, a evoluat considerabil în ultimele decenii sub impactul standardelor internaționale, al integrării europene și al noilor exigențe privind transparența și responsabilitatea administrativă. În România, această funcție a cunoscut transformări structurale semnificative, însă persistă discrepanțe între cadrul normativ și aplicarea sa efectivă, în special la nivelul administrației publice locale și în ceea ce privește integrarea tehnologiilor emergente, precum inteligența artificială, în procesele de audit.

Motivația cercetării derivă din mai multe direcții convergente:

- **Deficitul de studii comparative și aplicate** care să coreleze cadrul legislativ național cu bunele practici europene și internaționale, în vederea identificării factorilor de convergență și a zonelor de vulnerabilitate instituțională.
- **Necesitatea de adaptare la tendințele globale** privind profesionalizarea funcției de audit, tranziția către noile *Global Internal Audit Standards* (GIAS 2024) și consolidarea cooperării dintre auditul intern și cel extern.
- **Provocările tehnologice și de guvernanță** generate de digitalizarea administrației și de utilizarea inteligenței artificiale în monitorizarea și evaluarea riscurilor, care impun o regândire a instrumentelor și metodologiilor de lucru ale auditorilor publici.

Importanța cercetării se manifestă pe mai multe planuri:

1. **În plan teoretic**, lucrarea contribuie la îmbogățirea literaturii de specialitate prin:
 - Elaborarea unui cadru conceptual integrativ pentru analiza auditului public intern în context european și național.
 - Realizarea unei sinteze comparative bazate pe analiza multicriterială a sistemelor de audit din statele membre ale Uniunii Europene.
 - Corelarea rezultatelor cercetării empirice cu teoria guvernanței publice și a managementului riscurilor.
2. **În plan metodologic**, cercetarea aduce valoare prin:
 - Aplicarea unei revizui structurate a literaturii de specialitate (SLR) pentru identificarea tendințelor și golurilor de cunoaștere.
 - Utilizarea unui design de cercetare mixt (cantitativ și calitativ), care integrează analiza documentară, ancheta prin chestionar și interpretarea statistică avansată a datelor.

- Validarea psihometrică a instrumentelor de măsurare a percepției și scepticismului profesional în rândul auditorilor interni.

3. **În plan practic**, rezultatele au potențialul de a:

- Sprijini factorii decizionali în formularea de politici publice menite să consolideze independența, obiectivitatea și eficiența auditului public intern.
- Furniza recomandări pentru îmbunătățirea formării profesionale și a pregătirii continue a auditorilor, inclusiv prin integrarea competențelor digitale.
- Contribui la crearea unui mecanism mai coerent de colaborare între auditul intern și cel extern, reducând suprapunerile și optimizând utilizarea resurselor.

Astfel cercetarea răspunde unei nevoi reale de modernizare a funcției de audit public intern, atât în România, cât și în spațiul european, oferind o perspectivă echilibrată între rigoarea teoretică și aplicabilitatea practică. Prin analiza detaliată a convergențelor și particularităților naționale, lucrarea se constituie într-un reper util pentru comunitatea academică, profesioniștii din domeniu și decidenții politici interesați de consolidarea bunei guvernări și a responsabilității financiare în sectorul public.

Metodologia cercetării

Obiectivele prezentei cercetări sunt fundamentate pe necesitatea aprofundării cunoașterii teoretice și practice a auditului public intern, în contextul transformărilor legislative, instituționale și tehnologice ce caracterizează spațiul european și național. Structurarea lor urmărește să asigure atât o perspectivă macro – prin analiza cadrului normativ și instituțional la nivelul Uniunii Europene și al României – cât și o perspectivă micro – prin investigarea detaliată a practicilor aplicate, a resurselor utilizate și a percepțiilor profesionale. În acest sens, cercetarea își propune efectuarea unei analize detaliate în care sunt evidențiate obiectivul general al lucrării și cele cinci obiective secundare.

Obiectiv general

Evaluarea perspectivelor procesului de audit public intern din România în relație cu sistemele interne și externe ale Uniunii Europene cu accent pe:

- analiza cadrului normativ și instituțional aplicabil domeniului auditului public, cu accent pe identificarea reglementărilor naționale și europene care guvernează activitatea acestuia;
- examinarea relației dintre auditul public intern și cel extern, în vederea reliefării zonelor de interacțiune, complementaritate și potențială suprapunere;

- evaluarea stadiului actual al aplicării auditului public intern în România, cu referire specială la administrația publică locală, pentru a evidenția nivelul de conformitate, eficiență și eficacitate;
- determinarea factorilor determinanți ai eficienței auditului public intern, incluzând resursele umane, competențele profesionale, independența și obiectivitatea auditorilor;
- formularea unui cadru conceptual și operațional care să sprijine consolidarea colaborării dintre structurile de audit public intern și cele de audit public extern, în vederea maximizării impactului activităților de audit asupra bunei guvernante.

Pentru realizarea acestui obiectiv general, cercetarea a fost detaliată în următoarele **obiective secundare:**

Obiectiv secundar 1

Cartografierea reglementărilor europene și internaționale relevante pentru auditul public intern, cu accent pe directivele, standardele și recomandările emise de organisme precum Comisia Europeană, Curtea Europeană de Conturi, INTOSAI și IIA. Realizarea unei analize comparative a modelelor instituționale de organizare a auditului public intern în statele membre ale Uniunii Europene, în vederea identificării convergențelor și particularităților naționale.

Obiectiv secundar 2

Evaluarea gradului de aliniere a cadrului normativ românesc la standardele internaționale și la acquis-ul comunitar, cu evidențierea progreselor și a limitărilor actuale. Studierea interacțiunii dintre auditul public intern și cel extern prin identificarea mecanismelor de colaborare, a zonelor de complementaritate și a potențialelor suprapuneri de competență.

Obiectiv secundar 3

Realizarea unei revizuii sistematice și critice a literaturii de specialitate privind auditul public intern, cu focalizare asupra raportării sale la sistemele interne și externe ale Uniunii Europene. Prin acest demers se urmărește fundamentarea unui cadru teoretic solid, capabil să orienteze cercetările viitoare și să susțină dezvoltarea instituțională a funcției de audit. Totodată, cercetarea își propune să identifice direcțiile emergente, sistemele metodologice și strategiile de armonizare relevante pentru contextul administrației publice românești.

Obiectiv secundar 4

Investigarea percepției profesioniștilor financiar-contabili asupra rolului și utilității auditului public intern, inclusiv în ceea ce privește scepticismul profesional, etica și

independența auditorilor și determinarea nivelului de profesionalizare a auditorilor publici interni din România, prin analiza calificărilor, formarea continuă și certificărilor/abilităților profesionale recunoscute.

Obiectiv secundar 5

Identificarea factorilor critici de succes în implementarea și funcționarea auditului public intern la nivelul administrației publice locale, inclusiv resursele, infrastructura metodologică și suportul managerial și elaborarea unui cadru conceptual integrativ care să includă indicatori de performanță, bune practici și recomandări de politici publice pentru consolidarea rolului auditului public intern în guvernarea sectorului public.

Prin această structurare, cercetarea își propune să îmbine analiza teoretică și documentară cu investigația empirică, oferind un cadru de referință util atât mediului academic, cât și practicienilor din domeniul auditului public intern. Rezultatele obținute vor contribui la consolidarea fundamentelor științifice ale disciplinei, precum și la dezvoltarea unor instrumente aplicabile în optimizarea activității de audit public, în concordanță cu standardele și bunele practici europene și internaționale.

Metodologia de cercetare adoptată în cadrul prezentei lucrări a fost concepută pentru a asigura coerența dintre obiectivele generale și specifice, ipotezele formulate și metodele de colectare și analiză a datelor, urmărind principiul alianței între rigoarea științifică și relevanța practică a rezultatelor. Alegerea unei abordări mixte – calitativă și cantitativă – se fundamentează pe caracterul complex al auditului public intern, care implică atât dimensiuni normative și instituționale, cât și percepții și experiențe practice ale actorilor implicați.

1. Fundamentarea teoretică și analiza documentară

Prima etapă a cercetării a constat în construirea cadrului teoretic printr-o revizuire sistematică a literaturii (Structured Literature Review – SLR), menită să ofere o bază solidă pentru dezvoltarea componentelor empirice.

- Surse: articole științifice din baze de date internaționale (Scopus, Web of Science), monografii și lucrări academice de referință, documente strategice și rapoarte oficiale ale Uniunii Europene, Curții Europene de Conturi, Comisiei Europene, INTOSAI și IIA, precum și legislația națională (Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern, republicată, și reglementările subsecvente).
- Obiectiv: identificarea tendințelor dominante, a bunelor practici și a provocărilor în organizarea și funcționarea auditului public intern, atât la nivel european, cât și național.

- Metodă: aplicarea unui protocol explicit de selecție, filtrare și codificare a surselor, conform recomandărilor lui Webster și Watson (2002) privind revizuirea structurată a literaturii.

2. Cercetarea empirică – componenta cantitativă

Componenta cantitativă a vizat măsurarea pe baze statistice a percepțiilor, practicilor și nivelului de conformitate al auditului public intern în administrația publică locală.

- Instrument: chestionar structurat, organizat pe secțiuni tematice (structura organizatorică a compartimentului de audit intern, resurse umane, independență și obiectivitate, calitatea activității, relația cu auditul extern, implementarea recomandărilor).
- Întrebări: predominant închise (scări Likert de 5 puncte pentru măsurarea gradului de acord/frecvenței), completate de întrebări deschise pentru detalii suplimentare.
- Eșantion: selectat pe baza reprezentativității teritoriale și instituționale, incluzând unități administrativ-teritoriale din toate regiunile de dezvoltare ale României, atât urbane, cât și rurale, cu dimensiuni și resurse diferite (administrațiile publice locale - UAT).
- Analiză:
 - statistici descriptive (medii, frecvențe, deviații standard);
 - statistici inferențiale (teste Pearson/Spearman, ANOVA, Chi-pătrat) pentru verificarea ipotezelor;
 - evaluarea consistenței interne a scalelor prin coeficientul Cronbach Alpha.

3. Cercetarea empirică – componenta calitativă

Pentru completarea datelor cantitative, s-a aplicat o analiză de conținut asupra răspunsurilor deschise din chestionar și a documentelor colectate (rapoarte de audit, proceduri interne, planuri anuale de audit).

- Obiectiv: surprinderea dimensiunilor subiective – percepții, experiențe concrete, bariere și factori facilitatori ai activității de audit public intern.
- Metodă: codificare tematică bazată pe un cadru analitic derivat din obiectivele cercetării, cu adaptări emergente conform metodologiei de tip „open coding” descrise de Strauss și Corbin.

4. Validarea și triangularea rezultatelor

Pentru a asigura robustețea concluziilor, rezultatele au fost supuse unui proces de triangulare metodologică, comparând datele obținute prin analiza documentară, instrumentele cantitative și interpretarea calitativă.

- Triangularea a permis confirmarea convergenței între surse, identificarea discrepanțelor și ajustarea ipotezelor acolo unde a fost necesar.

- Validitatea internă a fost consolidată prin verificarea consistenței între secțiunile chestionarului și coerența răspunsurilor calitative cu cele cantitative.

5. Considerații etice și limite ale cercetării

Cercetarea a respectat principiile etice fundamentale – consimțământ informat, confidențialitate și utilizarea exclusiv științifică a datelor. Participarea a fost voluntară, iar datele au fost anonimizate pentru a proteja identitatea respondenților.

Limitările identificate includ:

- acces inegal la informații între entități, ceea ce poate influența acuratețea datelor;
- variabilitate în rata de răspuns, în funcție de dimensiunea și localizarea entităților;
- posibilitatea apariției unor controverse de opinie/dezirabilitate socială privind conformitatea și performanța în răspunsurile formulate la întrebările sensibile.

Lucrarea este structurată în cinci capitole principale, dispuse într-o succesiune logică și progresivă, care urmărește trecerea de la cadrul general și teoretic al cercetării către analiza comparativă, studiul de caz național, investigația empirică și formularea concluziilor și propunerilor.

Capitolul I – Analiza comparativă a reglementărilor și a modului de organizare a auditului public intern la nivelul Uniunii Europene și în statele membre

Acest capitol are rolul de a contura contextul european în care se înscrie auditul public intern, atât din perspectivă instituțională, cât și legislativă. Sunt analizate cadrul normativ, atribuțiile și mecanismele de funcționare a auditului intern în instituțiile Uniunii Europene, modelele naționale din statele membre, convergențele și particularitățile identificate, precum și beneficiile colaborării dintre auditul intern și auditul extern. Capitolul se încheie cu o sinteză comparativă și concluzii intermediare privind tendințele și provocările la nivel european.

Capitolul II – Auditul public intern în România

Capitolul abordează cadrul național, prezentând evoluția auditului public intern, procesul de armonizare cu standardele europene, legislația actuală și principalele misiuni prevăzute de aceasta. Este realizată o analiză critică a problemelor sistemului românesc de audit public intern, pe baza datelor și rapoartelor instituțiilor competente. Un element de noutate îl constituie secțiunea dedicată relației dintre auditul public intern și utilizarea inteligenței artificiale, cu accent pe potențialul acesteia în optimizarea proceselor de audit.

Capitolul III – Revizuirea structurată a literaturii de specialitate

Acest capitol constituie fundamentul teoretic al cercetării, prin aplicarea metodologiei Structured Literature Review (SLR) pentru identificarea, selectarea și analizarea lucrărilor relevante din domeniu. Sunt definite întrebările de cercetare, protocolul de selecție, tipologia studiilor analizate și impactul acestora. Capitolul include, de asemenea, perspectiva critică asupra literaturii existente, identificând direcții viitoare de cercetare și limitele actuale ale cunoașterii în domeniul auditului public intern.

Capitolul IV – Percepția și opinia specialiștilor din domeniul financiar-contabil asupra rolului și importanței auditului public intern

Capitolul valorifică rezultatele cercetării empirice realizate prin chestionar, având ca scop evaluarea percepțiilor specialiștilor financiar-contabili asupra auditului public intern. Sunt analizate aspecte precum scepticismul profesional, etica, independența și obiectivitatea auditorilor interni. Se prezintă metodologia aplicată, formularea ipotezelor, analiza datelor obținute, validarea ipotezelor și validarea psihometrică a instrumentului de cercetare.

Capitolul V – Dimensiuni calitative și cantitative ale sistemului de audit public intern din România

Acest capitol îmbină analiza statistică cu evaluarea calitativă a organizării și funcționării structurilor de audit public intern din administrația publică locală. Sunt abordate aspecte precum raportarea activității, independența și obiectivitatea auditorilor, calitatea activității (inclusiv Programul de asigurare și îmbunătățire a calității), resursele umane și pregătirea profesională, planificarea și realizarea misiunilor de audit și urmărirea recomandărilor formulate. Capitolul se încheie cu formularea unui cadru conceptual integrativ și cu propuneri de politici publice pentru consolidarea sistemului.

Bibliografia reunește sursele legislative, documentele instituționale, lucrările academice și publicațiile științifice utilizate în fundamentarea teoretică și metodologică a cercetării.

Anexele conțin instrumentele de cercetare (chestionare), tabelele și graficele detaliate, precum și documente-suport care completează analiza prezentată în capitolele principale.

ÎNTREBĂRILE DE CERCETARE ȘI IPOTEZELE DE LUCRU

A. În vederea testării ipotezelor de lucru stabilite în pentru atingerea obiectivului general al demersului nostru științific, vom utiliza metoda de cercetare bazată pe sondajului

statistic, iar punerea sa în aplicare se va realiza prin intermediul unui chestionar. Acesta a fost conceput și apoi utilizat pe scară largă de Sir Francis Galton.

Cu referire la beneficiile utilizării unui chestionar, Bhattacharjee A. (2018) evidențiază faptul că un chestionar este considerat ca fiind un instrument util de cercetare care conține seturi de întrebări (articole) menite să colecteze răspunsurile respondenților într-o manieră standardizată. Întrebările cuprinse în acesta pot fi nestructurate sau structurate. În cadrul acestei clasificări primare, în cazul întrebărilor nestructurate se solicită respondenților să ofere un răspuns cu propriile cuvinte, în timp ce întrebările structurate le cer respondenților să aleagă un răspuns dintr-un set dat de opțiuni. Răspunsurile subiecților la întrebări individuale (articole) dintr-un chestionar structurat pot fi agregate într-o scară sau index compozit pentru analiză statistică. Întrebările ar trebui să fie concepute astfel încât respondenții să fie capabili să le citească, să le înțeleagă și să le răspundă într-un mod semnificativ și, prin urmare, metoda sondajului poate să nu fie adecvată sau practică pentru anumite grupuri demografice, cum ar fi copiii sau analfabeții.

În țara noastră o opinie importantă asupra importanței și utilizării chestionarelor este susținută de Zamfir et al. (1998, p. 95) care preluând descrierea științifică dată de Septimiu Chelcea (1975) – apreciază că în cadrul unui chestionar este necesar să existe o succesiune logică și psihologică de întrebări scrise sau de imagini grafice cu funcție de stimuli, în raport cu ipotezele cercetării, care prin administrarea de către operatorii de anchetă sau prin autoadministrare, determină din partea celui anchetat un comportament verbal sau nonverbal, ce urmează a fi înregistrat în scris. De regulă completarea unui chestionar reprezintă de regulă o primă etapă dintr-un proces mai complex de investigare a unui sau mai multor fenomene/situații/informații, iar participarea se face pe bază de voluntariat (în cele mai multe cazuri). În plus, chestionarul poate fi considerat și ca un important instrument de diagnosticare care, după completare, oferă o imagine de ansamblu a procedurilor și practicilor existente. El abordează practicile profesionale curente acoperind tematici diverse.

Pentru emiterea unei opinii și obținerea a cât mai multor informații certe, cuantificabile, în Chestionarul prezentat în cuprinsul Anexei nr. 1 și aplicat în cadrul demersului nostru științific cuprinde șapte obiective (părți). A fost adresat experților contabili din județul Alba, membrii ai Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România. A fost transmis acestora în format electronic pe email, iar răspunsurile primite au fost considerate anonime și confidențiale conform specificațiilor cuprinse în chestionar. Cele 40 de întrebări formulate sunt cu răspuns închis, iar durata estimată de completare a fost de 8-10 minute. Întrebările formulate în chestionarul utilizat

în vederea verificării ipotezelor de lucru a presupus identificarea gradului în care profesioniștii contabili percep activitatea de audit intern precum importanța acesteia pentru organizație.

Urmare a analizei răspunsurilor primite la întrebările formulate în chestionar, se vor studia corelațiile existente între datele primite prin prisma scepticismului profesional. Am aplicat un model de regresie liniară asupra punctajului obținut pentru fiecare dintre cele șapte obiective (părți) componente ale chestionarului cu referire la evaluarea percepției generale a respondenților asupra activității de audit intern, respectare a reglementărilor de etică și integritate, gestionarea riscului, comunicare și oportunități de dezvoltare viitoare.

În cadrul obiectivului nr. 1 s-a urmărit ca în cuprinsul celor 9 întrebări să se realizeze o evaluare a percepției generale a respondenților asupra eficienței și performanței organizării activității de audit intern:

- înființarea activității de audit intern;
- perioada de timp în care se desfășoară această activitate;
- aprecierea importanței organizării și dezvoltării activității de audit intern;
- asigurarea informațiilor necesare suportului decizional;
- implicarea în creșterea digitalizării proceselor din entitate;
- organizarea controlului intern managerial;
- organizarea controlului financiar;
- impactul activității de audit intern asupra organizării controlului intern managerial;
- implicarea și influența asupra procedurării proceselor economice din entitate.

În cadrul obiectivului nr. 2 s-a evaluat prin intermediul celor 10 întrebări percepția generală a respondenților asupra utilității/importanței raportului de audit intern privind:

- frecvența identificării neconformităților;
- necesitatea alocării unor fonduri pentru remedierea neconformităților constatate;
- interdependența între numărul, importanța constatărilor echipei de audit intern și modul în care această activitate a fost percepută în entitate;
- utilitatea rezultatelor cuprinse în rapoartele de audit intern pentru alte entități interesate (instituții publice, organisme de acreditare, instituții bancare etc.);
- durata misiunii comparativ cu nevoile identificate;
- influența asupra luării deciziilor la nivel managerial;
- utilizarea unui volum de informații adecvat complexității activității desfășurate;

- frecvența cu care au fost utilizate informațiile și recomandările furnizate de către auditul intern în luarea deciziilor la nivel managerial;
- obiectivitatea și independența constatărilor formulate;
- importanța rezultatelor activității de audit intern în derularea activității.

Obiectivul nr. 3 cuprinde 10 întrebări referitoare la analiza percepției profesioniștilor contabili asupra nivelului de respectare a reglementărilor de etică și integritate în entitățile din România de către auditorii interni:

- conformitatea cu codul de conduită etic și carta auditului intern;
- păstrarea confidențialității informațiilor;
- îndeplinirea atribuțiilor în mod obiectiv și independent, cu profesionalism și integritate;
- acordarea de consultanță și consiliere adecvată profesiei;
- exigența echipei de auditori interni;
- formularea unor sugestii privind respectarea eticii și integrității;
- accentul pus pe activitatea de consiliere profesională din cadrul misiunilor de audit intern;
- existența unor imixtiuni externe asupra auditului intern;
- influența asupra conținutului constatărilor formulate prin oferirea anumitor avantaje;
- existența unor situații în care s-au oferit anumite avantaje echipei de auditori interni.

În obiectivul nr. 4 s-a examinat incidența experiențelor directe prin identificarea și cuantificarea riscurilor în activitatea de audit intern prin 3 întrebări adecvate situației prezentate mai sus:

- tratarea și evaluarea tuturor riscurilor aferente activităților auditate;
- modul în care au fost diminuate riscurile urmare a misiunii de audit intern;
- eliminarea/diminuarea riscurilor prin suplimentarea personalului/fondurilor alocate;

În obiectivul nr. 5 s-a cuantificat prin intermediul celor 4 întrebări percepția respondenților asupra procesului de comunicare cu factorii interesați în activitatea de audit intern:

- colaborarea între managementul entității și echipa de audit;
- ponderea argumentelor formulate de entitatea auditată în raportul de audit intern;
- comportamentul imparțial, fără prejudecăți pentru evitarea conflictelor;
- comunicarea în timp real a rezultatelor auditului intern;

În obiectivul nr. 6 sunt investigate disponibilitățile respondenților de a identifica oportunități de dezvoltare a cadrului de audit intern prin răspunsurile cuprinse în chestionarul de satisfacție/calitativ privind activitatea desfășurată în unitate.

În obiectivul nr. 7 sunt enunțate 4 întrebări prin intermediul cărora s-a evaluat disponibilitatea respondenților pentru dezvoltarea viitoare a profesiei de auditor intern cu referire la:

- opțiunea respondenților de a solicita compartimentului de audit intern sprijinul în dezvoltarea de noi programe/sisteme/procese sau efectuarea unor schimbări;
- participarea la cursuri și seminarii specifice activității desfășurate;
- alegerea pe viitor a profesiei de auditor intern.

Soluțiile au fost cuantificate prin obținerea unui punctaj acordat de către respondenți. Acest model a fost conceput și dezvoltat de Jamilah *et al.* (2007). Punctajul este realizat prin intermediul răspunsurilor închise întocmite pe baza scalei Likert. Aceasta a folosit răspunsuri de la 1 la 5, unde 1 reprezintă Nu sunt deloc de acord, 2 – Nu sunt de acord, 3 – Indiferent, 4 – Sunt de acord, 5 – Sunt complet de acord.

Ipoteze de lucru

În Uniunea Europeană există o permanentă preocupare a factorilor de decizie pentru o cât mai mare eficiență a cheltuirii resurselor disponibile. În sectorul public din țările Europei Centrale și de Est se impune o responsabilitate sporită în activitatea depusă precum și o motivație suplimentară pentru reformele ce se impun a fi realizate. Auditul intern este o parte esențială a acestor reforme și poate fi considerat un atu valoros pentru realizarea unor activități cât mai transparente.

Auditul intern sprijină managementul fiecărei entități publice în realizarea obiectivelor instituționale, prin furnizarea unor evaluări sistematice și detaliate privind legalitatea, regularitatea, economicitatea, eficiența și eficacitatea activităților și operațiunilor desfășurate. Prin contribuția sa la creșterea eficienței proceselor de guvernare și la generarea de valoare adăugată, auditul intern joacă un rol esențial în îmbunătățirea performanței sectorului public și în consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului. Obiectivele generale ale auditului public intern vizează, în principal, perfecționarea proceselor de management instituțional, prin oferirea următoarelor categorii de servicii specializate:

- servicii de asigurare, constând în examinări obiective ale elementelor probante, menite să ofere entităților publice o evaluare independentă și imparțială a eficienței proceselor de management al riscurilor, de control intern și de guvernare;

- servicii de consiliere, orientate spre crearea de valoare și îmbunătățirea proceselor de guvernanță, prin recomandări adaptate nevoilor specifice ale entităților publice;
- servicii de evaluare, referitoare la activitatea de audit intern desfășurată de entitățile subordonate, în vederea asigurării coerenței, calității și conformității acestora cu normele în vigoare.

Pentru exercitarea în mod eficient a atribuțiilor, auditorii interni trebuie să beneficieze de o pregătire profesională solidă, să dețină cunoștințele, abilitățile și competențele corespunzătoare, astfel încât să își poată desfășura activitatea în mod performant și în conformitate cu mandatul și obiectivele instituționale. De asemenea, activitățile de audit public intern trebuie să se desfășoare într-un climat bazat pe încredere reciprocă, orientat spre sprijinirea entității auditate în procesul de optimizare a propriilor activități.

În consecință am considerat relevant întocmirea unui chestionar despre percepția profesioniștilor contabili asupra activității desfășurate de către auditorul intern, respectiv dezvoltarea scepticismului profesional și a raționamentelor profesionale, în vederea testării validității ipotezelor de lucru. Prin acest studiu vom urmări să identificăm modul de corelare între pregătirea profesională a respondenților – organizarea activității de audit intern – rezultatele activității și influența acestei profesii văzute prin prisma abilităților comportamentale și aptitudinilor specifice în vederea fundamentării opiniei de audit. În fundamentarea ipotezelor de lucru am inițiat identificarea influenței activității de audit intern într-o organizație respectiv a raționamentului și scepticismului profesional aferent acesteia.

În cadrul literaturii de specialitate, întâlnim cazuri în care s-au realizat diferite cercetări științifice despre activitatea de audit intern și percepția auditorilor de către structurile auditate și publicul larg. În acest sens exemplificăm studiul realizat de către Coetzee *et al.* (2018) pe baza unui chestionar implementat asupra unui eșantion de 117 respondenți de la nivel național, provincial și local (contabili, cercetători, auditori) din Africa de Sud. Răspunsurile la chestionare au fost obținute în principal prin intermediul interviurilor personale sau telefonice.

Pentru studiul inițiat am ales analizarea posibilelor influențe reciproce între percepția profesioniștilor contabili asupra activității desfășurate de către auditorul intern și respectiv dezvoltarea scepticismului profesional /raționamentelor profesionale în cadrul misiunilor de audit intern. La stabilirea ipotezelor de lucru am aplicat anumite raționamente considerate reprezentative pentru cercetarea noastră și care au fost identificate în cadrul revizuirii structurate a literaturii de specialitate. Prin aplicarea chestionarelor s-au analizat diverse

interacțiuni și interdependențe între anumite elemente precum pregătirea profesională, funcția, organizarea activității de audit intern rezultatele și importanța acesteia. În acest sens, am formulat un chestionar despre organizarea și importanța activității de audit intern din județul Alba, analizând, de asemenea, anumite asocieri și relații de cauzalitate între pregătirea profesională, raționamentul profesional și scepticismul profesional.

Prezentăm ipotezele de lucru verificate:

- influența pregătirii profesionale asupra opiniei emise asupra activității auditorilor interni;
- aplicarea raționamentului profesional al profesioniștilor contabili asupra organizării și dezvoltării activității de audit intern în entitate;
- rolul și importanța auditului intern în entitate și influența elementelor privind scepticismul profesional al auditorilor interni.

Stabilirea eșantionului

Chestionarul utilizat a fost conceput și destinat experților contabili membri ai Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România filiala Alba. Eșantionul fost alcătuit dintr-un număr total de 200 persoane care au declarat că utilizează zilnic propria adresă de mail și sunt dispuși să comunice și completeze anumite sondaje statistice. Perioada în care chestionarul a fost transmis spre completare a fost 11.11.2024-01.12.2024, înregistrându-se un număr de 106 răspunsuri primite, deci o rată de 53%.

Din punct de vedere statistic procentul răspunsurilor primite este considerat acceptabil pentru studiul nostru. Chestionarul se consideră validat în condițiile în care rezultatele obținute s-au bazat pe date concrete în concordanță cu realitatea.

Metodologia cercetării

Prezenta cercetare este fundamentată pe o abordare cantitativă, empirică, utilizând metoda anchetei prin chestionar structurat. În acest sens, metodologia aplicată implică următoarele elemente distincte:

1. Scopul cercetării: scopul metodologic al cercetării îl constituie analiza percepției profesioniștilor contabili cu privire la activitatea auditorilor interni, evaluarea gradului de dezvoltare a scepticismului profesional, precum și identificarea modului în care raționamentul profesional influențează calitatea și eficiența activității de audit intern desfășurate în cadrul instituțiilor publice.

2. Instrumentul de cercetare: instrumentul utilizat este reprezentat de un chestionar structurat, elaborat pe baza literaturii de specialitate privind auditul public intern și scepticismul profesional. Chestionarul cuprinde întrebări închise și semi-închise, concepute să măsoare percepția asupra rolului și importanței auditorilor interni, nivelul scepticismului

profesional manifestat de aceștia, precum și evaluarea eticii profesionale în desfășurarea activității de audit intern.

3. Populația-țintă și eșantionul de cercetare: populația cercetării este reprezentată de profesioniști contabili, respectiv experți contabili activi din județul Alba, membri ai Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR). Eșantionul cercetării este alcătuit prin selectarea aleatorie simplă din rândul membrilor activi ai acestei organizații profesionale. Dimensionarea eșantionului este realizată cu scopul de a asigura reprezentativitatea rezultatelor în raport cu populația generală vizată.

4. Colectarea datelor: colectarea datelor se realizează prin distribuirea online și fizică a chestionarelor către profesioniștii selectați. Procedura implică atât transmiterea electronică prin e-mail, cât și distribuția fizică, pentru a maximiza rata de răspuns și a garanta validitatea și relevanța rezultatelor.

5. Prelucrarea și analiza datelor: datele obținute vor fi prelucrate statistic utilizând software-ul specializat pentru analiza cantitativă (Stata DX). Metodele statistice aplicate vor include analiza descriptivă, analiza corelațională și teste de semnificație statistică, în vederea identificării relațiilor dintre variabilele de interes (percepția asupra auditului intern, scepticismul profesional, experiența profesională și altele).

6. Variabilele cercetării: variabile dependente sunt percepția asupra activității auditorului intern și nivelul scepticismului profesional. Variabile independente se identifică prin experiența profesională, nivelul de pregătire, funcția deținută, apartenența la instituții auditate sau instituții cu compartiment propriu de audit intern.

7. Validitatea și fiabilitatea instrumentului: pentru a asigura validitatea și fiabilitatea chestionarului, acesta a fost pretestat anterior aplicării finale, printr-un studiu-pilot, în scopul identificării și eliminării eventualelor neclarități, redundanțe sau probleme de interpretare.

8. Considerații etice: pe parcursul cercetării sunt respectate toate principiile etice specifice studiilor academice și cercetărilor empirice. Participarea respondenților se bazează exclusiv pe consimțământul voluntar și informat, iar anonimatul și confidențialitatea datelor personale sunt integral asigurate.

B. Pe de altă parte, în cadrul analizei dimensiunii calitative și cantitative a sistemului de audit public intern din România are ca punct de plecare analiza complexă a dimensiunilor calitative și cantitative ale auditului public intern în România, cu accent pe administrația publică locală, în perioada 2016–2023. În contextul actual, marcat de necesitatea unei guvernante responsabile și transparente, auditul public intern reprezintă un mecanism

fundamental pentru consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile publice. Lucrarea își propune nu doar să descrie situația existentă, ci și să identifice cauzele disfuncționalităților și să propună direcții de îmbunătățire.

Obiectivele cercetării

Obiectivul general constă în realizarea unei evaluări riguroase a stadiului actual al auditului public intern, atât prin prisma cadrului legal, cât și prin intermediul datelor statistice colectate la nivel național. Printre obiectivele specifice se remarcă:

- analiza modului în care au fost înființate și organizate compartimentele de audit public intern, inclusiv identificarea formelor instituționale predominante (compartiment, birou, serviciu, direcție) și a tendințelor evolutive în timp;
- evaluarea gradului de respectare a normelor legale referitoare la independența și obiectivitatea auditorilor interni, considerate esențiale pentru credibilitatea actului de audit;
- investigarea implementării Programului de Asigurare și Îmbunătățire a Calității (PAIC) și a rolului evaluărilor externe în creșterea performanței activităților de audit;
- identificarea dificultăților întâmpinate în planificarea, execuția și raportarea misiunilor de audit, precum și a cauzelor pentru care recomandările formulate nu sunt implementate corespunzător;
- analiza resurselor umane alocate auditului intern, luând în calcul atât dimensiunea numerică a personalului, cât și nivelul de pregătire profesională și fluctuația auditorilor;
- examinarea gradului de implementare a recomandărilor și a capacității instituțiilor publice de a răspunde la neregulile identificate în timpul misiunilor de audit.

Întrebările de cercetare

Pe baza obiectivelor definite, cercetarea formulează o serie de întrebări cheie care ghidează analiza:

- În ce măsură instituțiile publice respectă obligația legală de înființare a structurilor de audit intern și cum se reflectă acest lucru în funcționarea efectivă a compartimentelor?
- Care sunt modelele organizatorice predominante la nivelul administrației publice locale și ce avantaje sau dezavantaje prezintă acestea?
- Cum se respectă în practică principiile de independență și obiectivitate ale auditorilor, în raport cu standardele naționale și internaționale?
- Ce rol joacă PAIC și evaluările externe în asigurarea calității auditului public intern?
- Care sunt principalele cauze ale rezistenței instituțiilor publice la implementarea recomandărilor de audit?

- În ce măsură resursele umane și nivelul de pregătire profesională influențează performanța compartimentelor de audit?
- Cum se reflectă aceste aspecte în gradul general de funcționare și în credibilitatea auditului public intern în România?

Metodologia de lucru

Lucrarea utilizează o metodologie empirică, bazată pe analiza datelor statistice colectate la nivel centralizat de către Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI). Perioada analizată (2016–2023) este suficient de extinsă pentru a surprinde evoluțiile, dar și pentru a evidenția persistența unor probleme structurale. Metoda de lucru are un caracter *descriptiv, comparativ și explicativ*.

- Componenta descriptivă constă în prezentarea evoluțiilor cantitative (număr de instituții care au înființat audit intern, grad de funcționalitate, raportări anuale etc.).
- Componenta comparativă vizează analiza diferențelor între regiuni, între forme de organizare și între anii analizați.
- Componenta explicativă urmărește identificarea cauzelor care au generat neconformități (de exemplu, menținerea contractelor de prestări servicii, lipsa resurselor, neaplicarea sancțiunilor).

Instrumentele de lucru

Analiza utilizează un set diversificat de instrumente:

- *tabele statistice și grafice* care reflectă evoluțiile pe ani, comparând instituțiile care au înființat audit intern cu cele care nu s-au conformat;
- *indicatori cantitativi*, precum: gradul de înființare și funcționare al compartimentelor, numărul contractelor de prestări servicii, gradul de raportare anuală;
- *indicatori calitativi*, precum: respectarea independenței și obiectivității, implementarea recomandărilor, percepția managerială;
- *analiza comparativă pe regiuni*, pentru a evidenția discrepanțele teritoriale (de exemplu, concentrarea contractelor ilegale de servicii în regiunile Iași și Craiova);
- *corelarea datelor* privind gradul de înființare cu cel de funcționalitate, pentru a observa diferențele dintre existența formală și aplicarea efectivă a funcției de audit.

Elemente importante identificate

Rezultatele evidențiază atât progresul, cât și limitările:

- creșterea gradului de conformare în ceea ce privește numărul instituțiilor care au înființat compartimente de audit intern a crescut de la 7.428 în 2016 la 10.893 în 2023, cu o rată de conformare de aproape 90%;

- *persistența neconformităților*: menținerea contractelor de prestări servicii până în anul 2022, deși interzise din anul 2012, se dovedește o aplicare tardivă a legislației; au fost identificate 519 cazuri în perioada analizată;
- *Gradul de funcționalitate*: a evoluat de la 58,18% în 2016 la 79,33% în 2023, ceea ce arată o îmbunătățire, dar și existența unor decalaje între înființare și funcționare efectivă;
- *raportarea anuală*: a crescut constant, însă aproximativ 20% dintre instituții nu respectă această obligație, ridicând probleme de transparență;
- *Independența auditorilor*: au fost consemnate 142 cazuri de nerespectare a procedurilor legale de numire/destituire, ceea ce afectează obiectivitatea auditului.

Cercetarea arată că, deși s-au realizat progrese semnificative în instituționalizarea auditului public intern, există în continuare limite care afectează eficiența și credibilitatea acestuia. Problemele legate de resurse umane, de respectarea independenței auditorilor și de implementarea recomandărilor rămân provocări majore. Lucrarea subliniază necesitatea consolidării cadrului instituțional și normativ, a intensificării pregătirii profesionale a auditorilor și a aplicării consecvente a sancțiunilor pentru neconformități. Numai astfel auditul public intern poate deveni un instrument real de bună guvernare și de protejare a interesului public.

PREZENTAREA SINTETICĂ A CAPITOLELOR TEZEI DE DOCTORAT

Lucrarea este structurată în cinci capitole principale, dispuse într-o succesiune logică și progresivă, care urmărește trecerea de la cadrul general și teoretic al cercetării către analiza comparativă, studiul de caz național, investigația empirică și formularea concluziilor și propunerilor. Fiecare din cele cinci capitole distincte, corespunde unor etape esențiale ale demersului științific. Partea introductivă are rolul de a contura cadrul general al cercetării, prin prezentarea problematicii abordate, a scopului și obiectivelor formulate, a ipotezelor de lucru și a metodologiei utilizate în desfășurarea investigației științifice.

Totodată, această secțiune include o analiză a stadiului actual al cercetărilor în domeniu, realizată prin intermediul unei sinteze bibliometrice privind auditul public intern, scepticismul profesional manifestat de auditorii interni, precum și printr-o examinare critică a datelor statistice publicate de Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI) din cadrul Ministerului Finanțelor, referitoare la activitatea administrației publice locale din ultimii opt ani.

Literatura de specialitate identificată a fost supusă unei analize aprofundate, în vederea realizării unei perspective comparative între sistemul românesc de audit public intern și practicile similare existente în cadrul Uniunii Europene, atât din perspectiva structurilor interne, cât și a celor externe de audit.

În acest context, prezenta teză își concentrează demersul analitic asupra unor direcții de cercetare esențiale privind auditul public și guvernanta administrației publice, structurate riguros în cadrul capitolelor lucrării, fiecare reflectând o componentă fundamentală a investigării mecanismelor economico-financiare și instituționale analizate.

Capitolul 1: Analiza comparativă a reglementărilor și a modului de organizare a auditului public intern la nivelul uniunii europene și în statele membre, în vederea identificării convergențelor, particularităților naționale și direcțiilor de armonizare.

Uniunea Europeană (UE), în forma sa instituțională actuală, își are originile în Tratatul de la Maastricht (1992), care a consolidat structura politică și economică a Comunităților Europene, intrând în vigoare în 1993. Fundamentele integrării europene au fost puse încă din 1951, prin înființarea CECO, urmată de crearea Comunității Economice Europene (CEE) în 1957. Extinderea continuă a UE, concretizată în etapele majore de aderare din 1995, 2004 și 2007, a dus la formarea unei comunități de 27 de state membre, fiecare beneficiind de acces la piața unică, stabilitate politică și politici comune în diverse domenii.

Structura instituțională a UE este alcătuită din entități cu roluri bine definite: Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene, Consiliul European, Comisia Europeană, Curtea de Justiție, Banca Centrală Europeană și Curtea Europeană de Conturi. Acestea sunt completate de agenții specializate și autorități independente, într-un sistem de guvernanta pe mai multe nivele. Un rol esențial în asigurarea transparenței și eficienței cheltuirii fondurilor publice revine auditului public, atât intern, cât și extern, ca instrumente de control și responsabilizare instituțională.

În România, aderarea la Uniunea Europeană în 2007 a implicat armonizarea legislației naționale cu acquis-ul comunitar, în special în domeniul controlului financiar (Capitolul 28). Acest proces a dus la consolidarea cadrului normativ privind auditul public intern, construit în jurul principiului independenței funcționale, conform standardelor internaționale. Instituțiile de audit public intern au fost astfel integrate într-un sistem coerent de control, cu scopul de a întări capacitatea administrativă și financiară a entităților publice.

La nivel european, auditul public intern a cunoscut o dezvoltare semnificativă prin crearea Serviciului de Audit Intern (IAS) al Comisiei Europene în anul 2000. Acesta a

devenit un pilon al guvernancei financiare europene, având responsabilitatea de a furniza servicii independente de consiliere și asigurare privind controlul intern, managementul riscurilor și guvernanta. Începând cu 2015, funcția de audit a fost centralizată, iar IAS a devenit unica entitate de audit intern a Comisiei Europene. Respectând standardele Institutului Auditorilor Interni (IIA), IAS contribuie activ la procesul decizional prin raportări periodice și recomandări strategice.

În paralel, auditul public intern la nivel național funcționează ca un instrument strategic de sprijin al managementului instituțional. Acesta oferă atât servicii de asigurare (audit de regularitate, performanță și sistem), cât și servicii de consiliere pentru optimizarea proceselor decizionale. Misiunile de audit sunt planificate riguros, beneficiind de acces la informații relevante, iar concluziile sunt prezentate în rapoarte oficiale, urmate de proceduri de conciliere și monitorizare a recomandărilor.

În acest context, Curtea de Conturi a României exercită atribuțiile de audit public extern, în virtutea unui mandat constituțional și al unei tradiții care datează din 1864. Misiunea sa este de a promova o gestiune responsabilă a resurselor publice, prin audituri de conformitate și de performanță, care contribuie la optimizarea deciziilor publice și la protejarea intereselor financiare ale statului. Accesul la orice document relevant și colaborarea cu toate entitățile ce gestionează fonduri publice consolidează caracterul obiectiv și independent al activității sale.

Legea nr. 672/2002 reglementează complementaritatea dintre auditul intern și cel extern, subliniind importanța colaborării între Curtea de Conturi și structurile de audit intern. Această relație este esențială pentru evitarea suprapunerilor, armonizarea metodologiilor și creșterea calității activităților de control. La nivel european, Curtea de Conturi Europeană promovează un model de control orientat spre prevenție și anticiparea riscurilor, model asumat și de România prin adaptarea cadrului legislativ și metodologic.

Consolidarea acestei complementarități depinde de factori precum profesionalizarea resurselor umane, utilizarea indicatorilor de performanță, digitalizarea proceselor și implementarea standardelor etice. Într-un context administrativ în permanentă transformare, auditul public devine o componentă vitală a bunei guvernance, iar cooperarea între auditul intern și cel extern contribuie decisiv la întărirea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și ale Uniunii Europene.

Capitolul 2: Auditul public intern în România

Auditul public intern a devenit, în ultimele decenii, un instrument esențial al guvernancei financiare în România, în special în contextul tranziției de la economia

centralizată la economia de piață și al procesului de aderare la Uniunea Europeană. De la o activitate inexistentă în sensul modern al termenului în perioada postcomunistă timpurie, auditul public intern s-a conturat progresiv, pe baza unui cadru normativ coerent, începând cu Ordonanța nr. 119/1999 și consolidat prin Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern. Aceste reglementări au avut un rol fundamental în profesionalizarea domeniului și în instituționalizarea structurilor de audit intern la nivelul entităților publice, în acord cu cerințele acquis-ului comunitar, în special Capitolul 28 – „Control financiar”.

Modelul Public Internal Financial Control (PIFC), promovat de Comisia Europeană, a stat la baza conceptualizării auditului public intern în România, susținut de asistența tehnică internațională (PHARE, Banca Mondială, SIGMA). În prezent, auditul intern este definit ca o activitate obiectivă și independentă, care furnizează asigurări și consiliere în vederea îmbunătățirii proceselor de guvernanță, control și gestionare a riscurilor. Distinct de controlul financiar preventiv, auditul intern este ex-post și orientat spre valoare adăugată.

Cu toate progresele înregistrate, implementarea auditului public intern întâmpină dificultăți semnificative: înțelegerea limitată a rolului său de către managementul instituțiilor publice, lipsa unei culturi organizaționale favorabile autoevaluării, fluctuația personalului specializat și disparități între administrația centrală și locală. De asemenea, resursele alocate compartimentelor de audit, nivelul de profesionalizare și gradul de independență funcțională rămân inegale. În consecință, auditul intern nu reușește întotdeauna să își exercite pe deplin funcția strategică.

Procesul de armonizare cu standardele europene și internaționale presupune nu doar transpunerea formală a reglementărilor, ci și aplicarea lor efectivă. Sub coordonarea UCAAPI (Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern), auditul public intern a evoluat conceptual și practic, fiind supus unui proces continuu de profesionalizare. Modelul IA-CM al Institutului Auditorilor Interni (IIA) identifică cinci niveluri de maturitate ale funcției de audit, de la nivelul „Inițial” la cel de „Optimizare”. România, în special administrația publică locală, se situează încă la niveluri incipiente, ceea ce reclamă eforturi suplimentare pentru standardizare, formare profesională și digitalizare.

Condițiile pentru consolidarea auditului intern includ creșterea calității legislației aplicabile, interoperabilitatea între auditul intern și cel extern (în special Curtea de Conturi), adoptarea unui cadru unitar de bune practici, dar și dezvoltarea unei culturi organizaționale bazate pe responsabilitate, transparență și învățare instituțională. Funcția de audit intern trebuie percepută nu ca o formă de control represiv, ci ca un partener strategic al

managementului în procesul decizional. În același timp, este esențială clarificarea rolurilor și evitarea implicării auditorilor în activități operative, contrare independenței profesionale.

Modernizarea auditului public intern implică digitalizarea proceselor, consolidarea capacităților analitice ale auditorilor, integrarea tehnologiei informației și promovarea eticii profesionale. De asemenea, se impune o mai bună monitorizare a performanței compartimentelor de audit, prin indicatori relevanți și prin raportarea efectivă a implementării recomandărilor. O atenție specială trebuie acordată auditului în administrația publică locală, unde existența unor disfuncționalități structurale afectează conformitatea cu normele legale.

În concluzie, auditul public intern în România a evoluat dintr-o funcție formală spre un mecanism esențial al bunei guvernante. Pentru ca acest progres să continue, este necesară o abordare integrată care să includă reformă legislativă, profesionalizare, conștientizare instituțională și cooperare interinstituțională. Numai astfel auditul public intern va putea contribui în mod semnificativ la eficientizarea sectorului public, la protejarea interesului public și la consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului.

Capitolul 3: Revizuirea structurată a literaturii de specialitate

În acest capitol ne-am propus să realizăm o analiză sistematică, riguroasă și critică a literaturii de specialitate referitoare la auditul public intern, utilizând metodologia revizuirii sistematice a literaturii (Systematic Literature Review – SLR). Această metodă oferă un cadru metodologic solid pentru identificarea, selecția, evaluarea și sintetizarea contribuțiilor teoretice și empirice relevante, având ca scop clar conturarea tendințelor dominante, a lacunelor existente și a controversele teoretice și aplicative din domeniu. Obiectivul general al studiului este de a oferi o fundamentare științifică pentru viitoarele direcții de cercetare și dezvoltare instituțională în auditul public intern, în special în contextul alinierii acestuia la cerințele și standardele promovate de Uniunea Europeană în domeniul bunei guvernante, transparenței și responsabilității publice.

SLR permite evaluarea gradului de maturitate epistemologică al domeniului auditului intern și testarea aplicabilității teoriilor relevante în cadrul administrației publice românești. De asemenea, cercetarea contribuie la înțelegerea capacității auditului intern de a răspunde noilor cerințe ale guvernantei moderne, în special prin consolidarea rolului său consultativ și de asigurare. Auditul intern este conceptualizat ca un instrument fundamental al managementului organizațional, cu valențe universal aplicabile în sectorul public și privat, oferind sprijin decizional, promovând controlul intern eficient și contribuind la atingerea obiectivelor strategice instituționale.

Cu toate că recunoașterea rolului auditului intern este în creștere, literatura evidențiază în continuare dificultăți privind percepția publică asupra acestei funcții, precum și provocări legate de gradul de profesionalizare, independență operațională și capacitatea de adaptare la schimbările legislative și instituționale. Unele lucrări exprimă rezerve cu privire la eficiența sau relevanța auditului intern în contextul administrativ contemporan. Cu toate acestea, cercetările recente susțin cu tot mai multă fermitate necesitatea consolidării auditului intern ca funcție de suport strategic în cadrul organizațiilor publice.

Analiza literaturii a fost realizată pentru perioada 2012–2019 și a utilizat două dintre cele mai importante baze de date științifice – Web of Science și Google Scholar. Pentru identificarea publicațiilor relevante, au fost aplicate nouă sintagme-cheie specifice domeniului auditului public intern (precum „organizarea auditului intern”, „audit intern vs. audit extern”, „responsabilitatea auditului intern” etc.). Procesul de selecție s-a bazat pe criterii de rigurozitate științifică, relevanță tematică și impact academic, măsurat prin frecvența citărilor (citations index – CI) și prin numărul mediu de citări anuale (citations per year – CPY). Rezultatele obținute indică diferențe notabile între cele două platforme de indexare. Google Scholar a înregistrat valori mai mari ale citărilor totale, explicabile prin aria extinsă de acoperire, care include, pe lângă articole publicate, și surse neconvenționale precum teze de doctorat, rapoarte tehnice sau documente nepublicate. În schimb, Web of Science oferă o selecție mai restrânsă, dar mai riguroasă, centrată pe reviste științifice de înaltă calitate, ceea ce o face mai potrivită pentru analiza calitativă a impactului academic. De asemenea, cercetarea a identificat lucrări comune între cele două baze de date, precum și articole indexate sub sintagme diferite în cadrul aceleiași platforme, subliniind interdisciplinaritatea și relevanța multiplă a unor contribuții.

Analiza evoluției cantitative a literaturii în intervalul menționat indică o tendință ascendentă în ceea ce privește interesul pentru auditul public intern, cu o intensificare a publicațiilor în ultimii cinci ani. Această tendință confirmă maturizarea domeniului și reflectă preocuparea crescândă pentru încorporarea funcției de audit în arhitectura instituțională a sectorului public. Totodată, rezultatele sugerează că nu toate contribuțiile beneficiază de o recepție egală în comunitatea științifică, iar impactul acestora variază în funcție de contextul tematic, originalitatea abordării și aplicabilitatea practică. Prin utilizarea combinată a indicatorilor CI și CPY, cercetarea reușește să ofere o imagine complexă și echilibrată asupra influenței articolelor analizate. Această abordare corespunde cerințelor metodologice moderne privind evaluarea calității literaturii într-un SLR, în care nu prevalează doar cantitatea de citări, ci și relevanța teoretică și practică. În concluzie, sinteza

obținută oferă o bază solidă pentru formularea de concluzii și recomandări orientate atât către cercetători, cât și către decidenții instituționali, în vederea consolidării auditului public intern ca instrument esențial al bunei guvernante și al performanței instituționale în România și la nivelul Uniunii Europene.

Capitolul 4: Percepția și opinia profesioniștilor din domeniul financiar-contabil despre rolul și importanța auditului intern în activitatea derulată de către aceștia

În acest capitol am efectuat o cercetare empirică detaliată asupra percepției experților contabili din România privind funcția auditului public intern în instituțiile publice, într-un context marcat de transformări sistemice, presiuni europene de reglementare și creșterea așteptărilor sociale în ceea ce privește transparența și eficiența guvernantei publice. Cercetarea își propune să evidențieze nu doar gradul de cunoaștere teoretică al auditului intern, ci și utilitatea percepută a acestuia în cadrul decizional, precum și relația acestuia cu dimensiunile etice și cu manifestarea scepticismului profesional.

Un obiectiv central al demersului este evaluarea atitudinii profesioniștilor contabili față de raportările auditorilor interni și aprecierea nivelului de receptivitate a acestor recomandări în cadrul instituțiilor. Totodată, sunt analizate provocările legate de autonomia auditorilor interni, în special în acele entități unde independența funcțională este adesea compromisă de ierarhii instituționale sau presiuni manageriale. Rezultatele obținute confirmă că, în lipsa unui cadru organizațional favorabil și a unei susțineri reale din partea conducerii executive, eficiența auditului public intern rămâne limitată, în pofida recunoașterii teoretice a importanței sale.

Cercetarea evidențiază și o dimensiune emergentă: integrarea tehnologiilor moderne în auditul public intern. Sub influența progresului digital, auditul intern tinde să evolueze de la o abordare reactivă, bazată pe conformitate, spre o practică proactivă, sprijinită de inteligență artificială, analiză predictivă și sisteme informatizate de monitorizare continuă. Această tranziție este susținută de literatura de specialitate (Vasarhelyi et al., 2010; Chan et al., 2018), dar este întâmpinată în practică de dificultăți legate de infrastructura digitală, pregătirea profesională și rezistența la schimbare în sectorul public.

Fundamentarea teoretică a studiului se bazează pe trei concepte-cheie: percepția profesională, scepticismul profesional și etica. Auditul public intern este analizat ca expresie a unui contract instituțional între administrația publică și cetățeni, în care rolul auditorului intern nu se limitează la conformitate procedurală, ci implică și responsabilități strategice de consiliere și avertizare timpurie. Etica profesională devine esențială în asigurarea unui climat

favorabil obiectivității, în timp ce scepticismul profesional este identificat ca mecanism critic de protecție împotriva deciziilor eronate sau manipulate.

Studiul empiric s-a desfășurat pe baza unui chestionar structurat adresat unui eșantion de 200 de experți contabili din județul Alba, membri CECCAR, din care 106 au oferit răspunsuri valide (rata de răspuns de 53%). Chestionarul a fost structurat în șapte obiective tematice ce vizau: percepția generală asupra auditului intern, utilitatea rapoartelor, respectarea eticii și integrității, evaluarea riscurilor, comunicarea instituțională, disponibilitatea pentru dezvoltare profesională și orientarea viitoare a profesiei. Analiza statistică a răspunsurilor (realizată prin regresii liniare și corelații multiple) a evidențiat relații semnificative între pregătirea profesională a respondenților și capacitatea acestora de a formula raționamente critice cu privire la auditul intern.

Rezultatele au confirmat o percepție pozitivă față de importanța auditului intern, în special în ceea ce privește contribuția sa la consolidarea controlului intern managerial, digitalizarea proceselor instituționale și sprijinirea procesului decizional. Cu toate acestea, persistă o anumită reticență privind aplicabilitatea efectivă a constatărilor și recomandărilor formulate de auditori, în special în instituțiile în care independența funcțională este fragilă. De asemenea, s-au identificat puncte slabe în comunicarea cu factorii decizionali și în capacitatea auditului de a influența strategic politicile interne ale organizațiilor.

Componenta etică a fost evaluată prin întrebări referitoare la integritate, confidențialitate și influențe externe. S-au identificat cazuri izolate de imixtiuni sau avantaje oferite auditorilor, care ridică semne de întrebare asupra imparțialității actului de audit. Astfel, rezultatele au validat ipoteza potrivit căreia presiunile instituționale pot eroda scepticismul profesional și pot compromite obiectivitatea evaluărilor interne.

Concluziile cercetării confirmă relevanța majoră a auditului intern în arhitectura guvernantei publice, dar atrag atenția asupra nevoii urgente de profesionalizare, susținere instituțională și adaptare tehnologică. Auditul intern trebuie să devină un partener strategic al conducerii instituțiilor publice, oferind nu doar asigurări de conformitate, ci și direcții de dezvoltare sustenabilă și eficiență operațională. Studiul recomandă consolidarea competențelor profesionale ale auditorilor, promovarea unei culturi organizaționale a integrității și reformarea cadrului normativ pentru a susține autonomia reală a funcției de audit. Astfel, Capitolul 4 contribuie semnificativ la înțelegerea stadiului actual al auditului public intern în România și trasează direcții viitoare de dezvoltare, aliniate cerințelor de transparență, responsabilitate și performanță ale Uniunii Europene.

Capitolul 5: Analiza critică calitativă

Prezenta cercetare analizează în mod sistematic și integrat evoluția organizării și funcționării auditului public intern în administrația publică locală din România în perioada 2016–2023 (sau atunci când lipsesc datele pe perioada 2018-2023), cu accent pe nivelul de conformitate instituțională, eficiența funcțională și provocările structurale. Investigația se fundamentează pe date cantitative furnizate de Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI) și oferă o imagine detaliată asupra progreselor și disfuncționalităților din sistem. În privința organizării instituționale, analiza relevă o creștere semnificativă a entităților care și-au asumat înființarea funcției de audit intern, de la 76,49% în 2016 la 90,19% în 2023. Totuși, aproximativ 10% dintre instituții continuă să nu respecte această obligație, invocând constrângeri financiare, interpretări eronate ale legislației sau recurgera ilegală la contracte de prestări servicii. Predominanța formelor organizatorice de tip „compartiment” (peste 88%) sugerează o structurare minimală a funcției, fără posturi de conducere proprii, afectând astfel autoritatea și eficiența auditului.

Funcționarea efectivă a auditului public intern cunoaște o creștere substanțială, cu un salt de la 58,18% în 2016 la 79,33% în 2023, concomitent cu dezvoltarea sistemului de cooperare interinstituțională, care acoperă aproape jumătate din entități. Totuși, persistența compartimentelor nefuncționale și rata ridicată de neocupare a posturilor evidențiază o conformare mai degrabă formală decât substanțială. În paralel, raportarea anuală a activității a evoluat pozitiv, dar 2.505 entități nu au transmis rapoarte în 2023, din cauza lipsei de cadre funcționale și a instabilității organizatorice.

Aspectele legate de independența și obiectivitatea auditului relevă multiple vulnerabilități: nerespectarea avizării numirii auditorilor, implicarea acestora în activități auditabile și omiterea declarațiilor de independență. De asemenea, între 27% și 38% dintre entități nu și-au elaborat normele proprii de audit, afectând capacitatea de planificare, execuție și raportare a misiunilor. Gradul de emitere a procedurilor a atins un maxim de 86,12% în 2020 (pandemia COVID-19), dar a scăzut la 72,84% în 2023, semnalând provocări de adaptare la standardele în creștere.

Planificarea activității de audit se desfășoară pe două niveluri – multianual și anual – și este fundamentată pe evaluarea riscurilor. Planificarea multianuală este centrată pe acoperirea sferei auditabile într-un ciclu de patru ani, în funcție de scoruri de risc, iar planificarea anuală detaliază misiunile concrete și resursele alocate. Misiunile de audit se concentrează preponderent pe funcția de asigurare (peste 90%), în timp ce cele de consiliere

și evaluare rămân marginale, reflectând o utilizare limitată a potențialului strategic al auditului.

Monitorizarea recomandărilor formulate în urma misiunilor este esențială pentru eficiența procesului de audit. Deși aproximativ 60% din recomandări sunt considerate conforme, rata celor neimplementate a atins 40,2% în 2023, semnalând deficiențe persistente de asumare managerială, coordonare și urmărire. Raportarea recomandărilor neînsușite rămâne marginală, dar ridică întrebări privind veritabila aplicare a concluziilor auditului intern. Totodată, analiza iregularităților indică o concentrare a disfuncțiilor în domeniile financiar-contabil și funcții specifice, cu o tendință descrescătoare, dar posibil marcată de subraportare.

În ceea ce privește resursele umane, gradul de ocupare a posturilor de audit s-a situat constant sub nivelul optim (73% în 2023), înregistrând un deficit structural de peste 700 de posturi. Fluctuația ridicată a personalului, în special în rândul auditorilor cu funcție de conducere (14–17%), afectează negativ continuitatea și coerența activităților. Deși participarea la formare profesională continuă a fost ridicată, aceasta s-a desfășurat în principal prin studiu individual, iar afilierea profesională și certificările internaționale rămân limitate. Evaluarea externă a structurilor de audit, obligatorie legal la fiecare 5 ani, este deficitară. În perioada 2018–2023, ritmul evaluărilor realizate de UCAAPI, DGRFP și UAT-uri a fost extrem de scăzut, necesitând, în unele cazuri, peste trei decenii pentru completarea ciclului evaluativ. Cauzele sunt legate de resurse insuficiente, metodologii inadecvate și prioritzare redusă.

În concluzie, auditul public intern în administrația publică locală a înregistrat progrese vizibile în perioada analizată, dar funcționarea sa rămâne vulnerabilă la factori instituționali, umani și normativi. Consolidarea capacității auditului intern impune profesionalizarea continuă, revizuirea strategiilor de personal, întărirea mecanismelor de evaluare și reformarea rolului UCAAPI în sensul unei mai bune distribuții a responsabilităților operaționale. Numai prin astfel de măsuri, auditul public intern își poate îndeplini misiunea de garant al bunei guvernante și al utilizării eficiente a fondurilor publice.

CONCLUZII GENERALE ȘI PROPUNERI DE POLITICI PUBLICE

În prezenta cercetare am analizat și cuantificat pe baza studiilor de specialitate și a celor două activități practice/aplicate dimensiunile calitative și cantitative aferente auditului intern din România.

Obiectiv general: evaluarea perspectivelor procesului de audit public intern din România în relație cu sistemele interne și externe ale Uniunii Europene. S-a examinat în primul rând, cadrul normativ și instituțional care reglementează auditul public, atât la nivel național, cât și european. Analiza vizează, totodată, relația dintre auditul public intern și cel extern, prin evidențierea zonelor de interacțiune, complementaritate și posibile suprapuneri. O atenție specială este acordată aplicării auditului public intern în România, în special la nivelul profesioniștilor contabili cu accent pe percepția și opinia profesioniștilor din domeniul financiar-contabil despre rolul și importanța auditului intern în activitatea derulată de către aceștia. Cumulativ cu aceste aspecte s-au evidențiat aspectele deficiente privind activitatea desfășurată în administrația publică locală din România (în perioada anilor 2016/2018 până în prezent), pentru a evalua gradul de conformitate, eficiență și eficacitate. Demersul are în vedere și identificarea factorilor determinanți ai eficienței auditului intern – resursele umane, competențele profesionale, independența și obiectivitatea auditorilor. În final, am propus conturarea unui cadru conceptual și operațional menit să consolideze colaborarea dintre auditul public intern și cel extern, în vederea creșterii impactului asupra bunei guvernante.

Obiectiv secundar 1 a fost studiat în cadrul capitolului 1 prin realizarea unei analize comparative a cadrului normativ și a modului de organizare a auditului public intern la nivelul Uniunii Europene și în statele membre, cu scopul de a identifica elementele de convergență, particularitățile naționale și principalele direcții de armonizare. Prin acest demers am urmărit conturarea unui cadru conceptual și metodologic detaliat, capabil să evidențieze atât specificitățile instituționale și culturale ale fiecărui stat, cât și tendințele comune care contribuie la consolidarea funcției de audit public intern în spațiul european.

Obiectiv secundar 2 analizat în capitolul 2 s-a bazat pe examinarea cadrului normativ, instituțional și operațional al auditului public intern din România, în contextul integrării europene și al alinierii la standardele internaționale, cu scopul de a evalua gradul său de maturitate și de a evidenția rolul pe care această funcție îl poate avea în consolidarea guvernantei financiare și a responsabilității în sectorul public.

Obiectiv secundar 3 a expus detaliat în cuprinsul capitolului 3, analiza sistematică a literaturii de specialitate referitoare la auditul public intern, cu accent pe relația acestuia cu mecanismele interne și externe ale Uniunii Europene. Prin acest demers s-a urmărit surprinderea direcțiilor majore de cercetare, a provocărilor și limitărilor identificate în domeniu, precum și formularea unui cadru conceptual aplicabil contextului românesc, în concordanță cu standardele și principiile guvernantei europene.

Obiectiv secundar 4 din cuprinsul capitolului 4 a implicat o analiză aprofundată a modului de organizare și funcționare a auditului public intern în administrația publică locală din România, cu scopul de a evalua nivelul de conformitate cu legislația și standardele internaționale, gradul de independență și obiectivitate a auditorilor, precum și eficiența mecanismelor de planificare, raportare și urmărire a recomandărilor. Demersul vizează totodată identificarea resurselor umane disponibile, a competențelor profesionale și a provocărilor întâmpinate în procesul de implementare a normelor specifice, pentru a fundamenta propunerea unui cadru conceptual și operațional care să sprijine consolidarea funcției de audit public intern în contextul bunei guvernante.

Obiectiv secundar 5 analizat în capitolul 5 s-a fundamentat pe evaluarea gradului de dezvoltare și eficiență a auditului public intern în administrația publică locală din România, prin analiza modului de organizare instituțională, a resurselor umane și profesionale, a nivelului de independență și obiectivitate a auditorilor, precum și a eficacității proceselor de planificare, raportare și implementare a recomandărilor. Rezultatele cercetării evidențiază existența unor deficiențe în aplicarea normelor metodologice, un grad insuficient de uniformizare a practicilor la nivel local, precum și nevoia de consolidare a pregătirii profesionale continue și a colaborării interinstituționale, aspecte care fundamentează necesitatea formulării unui cadru conceptual și operațional orientat spre creșterea impactului auditului public intern asupra bunei guvernante.

Identificarea factorilor critici de succes în implementarea și funcționarea auditului public intern la nivelul administrației publice locale, inclusiv resursele, infrastructura metodologică și suportul managerial și elaborarea unui cadru conceptual integrativ care să includă indicatori de performanță, bune practici și recomandări de politici publice pentru consolidarea rolului auditului public intern în guvernanta sectorului public.

Prin această structurare, cercetarea a îmbinat analiza teoretică și documentară cu investigația empirică, oferind un cadru de referință util atât mediului academic, cât și practicienilor din domeniul auditului public intern. Rezultatele obținute vor contribui la consolidarea fundamentelor științifice ale disciplinei, precum și la dezvoltarea unor

instrumente aplicabile în optimizarea activității de audit public, în concordanță cu standardele și bunele practici europene și internaționale.

A. Situația actuală a auditului public intern

Lucrarea de față a analizat auditul public intern ca element central al sistemului de guvernare publică, integrând dimensiunile normativă, instituțională și practic-aplicativă, printr-o abordare comparativă între Uniunea Europeană și România. La nivel european, cercetarea a evidențiat diversitatea modelelor instituționale de organizare a auditului public intern, determinată de tradițiile administrative naționale și de gradul de integrare a principiilor de guvernare corporativă în sectorul public. Serviciul de Audit Intern al Comisiei Europene (IAS) reprezintă un model de bună practică, prin planificarea pe bază de risc, integrarea analizei de date și cooperarea formalizată cu Curtea Europeană de Conturi. Totuși, persistă un deficit de standardizare, neexistând un set de standarde internaționale unanim acceptate pentru auditul intern în sectorul public, ceea ce limitează convergența practicilor în statele membre.

La nivel național, cadrul legislativ românesc, structurat în jurul Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern, asigură o aliniere formală la standardele internaționale și la acquis-ul comunitar. Cu toate acestea, analiza empirică a relevat discrepanțe semnificative între normă și practică, în special la nivelul administrației publice locale. Aceste discrepanțe sunt generate de: insuficiența și distribuția inegală a resurselor umane, deficitul de competențe specializate (audit IT, audit funcții specifice, analiza de date), fluctuația ridicată a personalului și aplicarea neuniformă a procedurilor metodologice. Cercetarea empirică efectuată a arătat că percepția profesioniștilor financiar-contabili asupra auditului public intern este predominant pozitivă, însă există rezerve privind independența și obiectivitatea auditorilor, precum și gradul real de implementare a recomandărilor formulate în rapoartele de audit. Scepticismul profesional este alimentat de interacțiunea uneori ambiguă dintre auditul intern și cel extern, unde există suprapuneri de competențe și de obiective.

B. Implicații și relevanță teoretică

Din punct de vedere teoretic, rezultatele confirmă că auditul public intern nu este doar un instrument de verificare a conformității, ci o funcție strategică în cadrul managementului public. Cercetarea evidențiază importanța colaborării dintre auditul intern și cel extern în cadrul modelului „celor trei linii de apărare” și necesitatea includerii auditului în procesul decizional strategic. Revizuirea structurată a literaturii a identificat două direcții majore în cercetarea contemporană:

1. Profesionalizarea și certificarea auditorilor interni din sectorul public, inclusiv prin dobândirea de competențe digitale și în domeniul auditului tehnologiilor emergente;
2. Integrarea auditului intern în procesele strategice ale entităților publice, accentuând rolul de consiliere și sprijin pentru management, nu doar funcția de control.

Aceste direcții se înscriu în paradigma guvernancei bazate pe risc, în care auditul intern joacă un rol proactiv în prevenirea neregulilor și în optimizarea performanței organizaționale.

Pe de altă parte se impune să studiem și să analizăm cu atenție sporită și următoarele premise rezultate din:

a) Analiza comparativă a rezultatelor oficiale prezentate de Ministerul Finanțelor din România, prin Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI), pentru perioada 2017–2023, și percepția generală documentată în literatura de specialitate evidențiază o serie de discrepanțe semnificative între performanțele raportate și realitatea percepută la nivelul administrației publice locale.

Conform rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor, activitatea de audit public intern a înregistrat progrese în ceea ce privește: creșterea numărului de misiuni de audit desfășurate anual; îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională a auditorilor interni; implementarea Programului de Asigurare și Îmbunătățire a Calității (PAIC) în majoritatea entităților publice; consolidarea cadrului normativ și metodologic aferent funcției de audit public intern. Aceste rapoarte subliniază, de asemenea, colaborarea eficientă între UCAAPI și structurile de audit intern din cadrul autorităților publice locale, evidențiind un nivel ridicat de conformitate cu standardele profesionale și o implicare activă în procesul de audit.

Dacă analizăm percepția generală și realitatea documentată se observă că în contrast cu rezultatele oficiale, studiile și analizele academice indică existența unor probleme persistente în implementarea și funcționarea auditului public intern la nivel local, printre care: lipsa resurselor umane și financiare adecvate pentru desfășurarea eficientă a activităților de audit; nivelul scăzut de independență și obiectivitate al auditorilor interni, influențat de presiuni externe și ierarhice; gradul redus de implementare a recomandărilor formulate în rapoartele de audit; deficiențe în planificarea și executarea misiunilor de audit, precum și în comunicarea rezultatelor către factorii decizionali. Aceste constatări sugerează că deși cadrul legislativ și metodologic este bine definit, aplicarea practică a acestuia întâmpină dificultăți semnificative la nivelul administrației publice locale.

Discrepanțele identificate între rezultatele oficiale și percepția generală asupra auditului public intern în administrația publică locală din România evidențiază necesitatea

unei abordări mai pragmatice și adaptate realităților locale. Este esențial ca politicile și strategiile de dezvoltare a funcției de audit public intern să fie fundamentate pe o evaluare obiectivă a nevoilor și capacităților existente, asigurând astfel o implementare eficientă și sustenabilă a standardelor profesionale în domeniu.

b) Poziționarea auditului public intern din România în context european; analiză comparativă a rezultatelor oficiale și a bunelor practici:

1. Auditul public intern reprezintă un instrument esențial în arhitectura bunei guvernante, responsabilității și transparenței financiare în administrația publică. În România, acest mecanism a cunoscut o dezvoltare instituțională accelerată în ultimele două decenii, sub influența procesului de aderare la Uniunea Europeană și a implementării modelului *Public Internal Financial Control (PIFC)*. Cu toate acestea, analiza comparativă a rezultatelor oficiale prezentate de Ministerul Finanțelor Publice, prin Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI), pentru perioada 2017–2023, și realitatea percepută de profesioniștii contabili și practicienii din domeniu relevă existența unor discrepanțe între normativ și aplicat, între percepția declarată și impactul real al auditului public intern în administrația publică, mai ales la nivel local.

2. Evaluarea cadrului instituțional și normativ: conform rapoartelor UCAAPI, România dispune de un cadru legislativ coerent și compatibil cu standardele europene. Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern, completată de Normele metodologice aprobate prin OMFP nr. 38/2003, stabilește principii clare privind independența, obiectivitatea, planificarea bazată pe riscuri și raportarea rezultatelor. Acest cadru este comparabil cu cel existent în alte state central și est-europene care au implementat modelul PIFC (ex. Croația, Polonia, Bulgaria). Cu toate acestea, implementarea practică este inegală, în special în administrația publică locală, unde persistă confuzii între audit și forme tradiționale de control, iar funcția de consiliere este rareori valorificată.

3. Profesionalizarea resursei umane: în majoritatea statelor din Europa de Vest, precum Austria, Olanda sau Finlanda, auditorii interni din sectorul public dețin certificări internaționale (ex. CIA, CGAP) și participă constant la programe de formare. În România, în ciuda existenței programelor de formare organizate de UCAAPI și de alte entități profesionale, nivelul de certificare și perfecționare este redus, mai ales în rândul auditorilor din administrația locală. Fluctuația personalului, lipsa resurselor pentru formare și absența unor cerințe obligatorii de certificare contribuie la o profesionalizare neuniformă.

4. Independență și obiectivitate: o problemă structurală. Unul dintre cele mai importante standarde internaționale de audit prevede că auditorii interni trebuie să fie

funcțional independenți și obiectivi. În România, deși legislația prevede independența funcțională, în practică, auditorii interni din administrația publică locală raportează direct conducătorului instituției, ceea ce reduce autonomia acestora și îi expune presiunilor administrative. Comparativ, în Belgia, Franța sau Germania, auditul intern este plasat sub autoritatea unor comitete independente sau a consiliilor de administrație.

5. Cultura evaluării și utilizarea rezultatelor: state precum Irlanda, Suedia sau Danemarca au dezvoltat o cultură instituțională a evaluării, în care auditul intern este un partener strategic în formularea politicilor publice. În România, activitatea auditorilor interni este deseori percepută ca o cerință formală, cu un grad redus de influență asupra procesului decizional și cu o rată scăzută de implementare a recomandărilor.

6. Digitalizare și modernizare operațională: digitalizarea auditului intern este o dimensiune esențială în bunele practici europene. Țări precum Estonia sau Finlanda folosesc instrumente avansate de *audit analytics* și platforme digitale pentru urmărirea în timp real a recomandărilor. În România, gradul de digitalizare rămâne totuși scăzut, auditul desfășurându-se în mare parte manual, mai ales la nivelul administrației publice locale.

7. Poziționare în context european

România, în perioada 2017/2018–2023, se află încă într-un proces de consolidare instituțională și normativă în domeniul auditului public, comparativ cu bunele practici consacrate la nivel european. Din perspectiva aderării la Uniunea Europeană, experiența României este relativ recentă, spre deosebire de statele vestice care au un parcurs de peste jumătate de secol în cadrul comunitar. Această diferență temporală explică și gradul de maturitate al cadrului normativ: România a reușit să asimileze aproape integral legislația europeană, în timp ce statele vechi membre se bazează pe reglementări consolidate în timp, completate adesea de practici tradiționale și cutume, cum este cazul Marii Britanii sau Belgiei.

Aplicarea standardelor internaționale este încă limitată în România, în timp ce în alte țări europene există o integrare mai profundă a acestora, fie prin tradiție, fie printr-o adaptare graduală. De asemenea, uniformitatea aplicării cadrului normativ rămâne fluctuantă în România, în special între nivelul central și cel local, în timp ce state precum cele baltice, Croația sau Slovenia au reușit să atingă o aplicare mai coerentă. Resursele umane și programele de formare profesională reprezintă un punct sensibil pentru România, acestea fiind afectate de limitările bugetare și instituționale. Spre deosebire, statele din Europa de Vest și de Nord beneficiază de resurse mai consistente, fapt ce le permite dezvoltarea unei culturi organizaționale și profesionale solide. Independența auditorilor rămâne relativ

restrânsă în România, în timp ce în Europa Occidentală și de Nord acest principiu este ferm consolidat și respectat.

La nivelul culturii profesionale, România se află într-o etapă incipientă, comparativ cu state cu tradiție precum Germania, Franța, Spania sau Olanda, unde această cultură este deja adânc înrădăcinată și susținută de standarde ridicate de performanță. În ceea ce privește digitalizarea, România se află pe un trend ascendent, cu perspective promițătoare, deși evoluția este condiționată de alocările bugetare. Țările baltice, precum și state din Europa Centrală și Occidentală, au reușit să implementeze programe digitale reale, consolidând astfel eficiența și transparența auditului public.

Deși România a reușit să construiască un cadru normativ solid și să stabilească structuri instituționale dedicate auditului public intern, disfuncționalitățile la nivelul implementării locale, lipsa de profesionalizare consecventă, absența unei culturi a consilierii și gradul scăzut de digitalizare plasează România într-o poziție intermediară în contextul european. Pentru a realiza o convergență reală cu bunele practici din statele membre UE, România trebuie să adopte măsuri concrete privind: formarea profesională continuă, întărirea independenței auditorilor, digitalizarea auditului intern și promovarea unei culturi instituționale orientate spre performanță și evaluare reală.

c) Propuneri și intervenții concrete privind activitatea de audit public intern în România:

1. Formare profesională continuă și certificare

Implementarea unor programe periodice obligatorii de formare profesională continuă pentru auditorii interni din administrația publică locală, orientate spre dezvoltarea competențelor practice de audit al performanței și gestionare a riscurilor.

Introducerea unor standarde clare de certificare profesională (ex.: CIA – Certified Internal Auditor sau CGAP – Certified Government Auditing Professional) pentru toți auditorii interni din administrația publică locală, care să asigure uniformizarea competențelor și recunoașterea formală a acestora.

Realizarea unor parteneriate cu universități și asociații profesionale specializate (IIA România, CECCAR) pentru asigurarea unor cursuri specifice, practice și adaptate contextului administrației publice.

2. Adaptarea și actualizarea cadrului normativ și metodologic

Revizuirea și actualizarea normelor metodologice existente, pentru a reflecta mai bine specificul local și practicile internaționale actuale (cum ar fi cele promovate de INTOSAI și IIA).

Introducerea unor reguli clare care să consolideze independența funcțională a auditorilor interni, prin limitarea influențelor politice sau ierarhice asupra procesului de audit.

Elaborarea unor ghiduri practice adaptate contextului administrației locale privind auditul performanței și consilierea managerială.

3. Digitalizarea activității de audit intern

Implementarea unei platforme integrate la nivel național, gestionată de UCAAPI, pentru raportarea online a rezultatelor auditurilor interne și monitorizarea în timp real a implementării recomandărilor. Exemplificăm prin crearea unei platforme naționale pentru urmărirea implementării recomandărilor, similară sistemului Audit Recommendations Monitoring din cadrul Comisiei Europene.

Dezvoltarea unor instrumente de tip „audit analytics” și baze de date centralizate, care să permită analiza automatizată a riscurilor și evaluarea rapidă a performanței instituționale.

Organizarea de instruiți specifice pentru auditorii interni privind utilizarea tehnologiilor digitale avansate în activitatea de audit intern.

4. Evaluarea internă reală și continuă a calității auditului intern

Consolidarea implementării reale a Programului de Asigurare și Îmbunătățire a Calității (PAIC), prin monitorizare permanentă și evaluări interne periodice, efectuate de experți independenți.

Instituirea unor evaluări externe regulate ale activității de audit intern, efectuate de către auditori certificați și independenți, cu raportarea obligatorie a constatărilor către UCAAPI.

Introducerea unor indicatori clari și măsurabili de performanță pentru evaluarea periodică a calității și eficacității auditului intern la nivelul administrației publice locale.

5. Măsuri complementare pentru creșterea eficienței auditului public intern

Crearea unor structuri regionale de sprijin metodologic și profesional pentru auditorii interni din administrația publică locală, care să ofere asistență directă în aplicarea metodologiilor și standardelor.

Realizarea unor campanii interne de comunicare și conștientizare privind rolul auditului intern și importanța implementării recomandărilor în rândul decidenților și managerilor publici locali.

Asigurarea unor resurse financiare adecvate pentru funcționarea eficientă a structurilor de audit intern (creșterea alocărilor bugetare pentru instruire, echipamente și instrumente informatice).

Consolidarea capacității instituționale în România – echilibrarea distribuției resurselor umane, introducerea de programe naționale de formare continuă și certificare profesională, cu accent pe domenii deficitare (auditul sistemelor informatice, auditul funcțiilor specifice, analiza și prelucrarea datelor).

Mecanism formal de colaborare între auditul public intern și auditul extern trebuie să se bazeze pe dezvoltarea de protocoale și proceduri comune pentru partajarea informațiilor și evitarea suprapunerilor de misiuni.

Promovarea unei culturi organizaționale bazate pe integritate și transparență se va fundamenta pe adoptarea de măsuri legislative și manageriale pentru întărirea independenței auditorilor publici interni.

Integrarea auditului public intern în ciclul strategic al guvernantei și implicarea tot mai accentuată a acestuia în etapele de planificare și elaborare a politicilor publice, nu doar în faza de evaluare.

BIBLIOGRAFIE

- Abbott L.J., Daugherty B., Parker S., Peters G.F., Internal audit quality and financial reporting quality: the joint importance of independence and competence, *Journal of Accounting Research* Vol. 54 No. 1 March 2016;
- Abbott L.J., Parker S., Peters G.F., Audit fee reductions from internal audit-provided assistance: The incremental impact of internal audit characteristics, *Contemporary Accounting Research* Vol. 29 No. 1 (Spring 2012), 2012;
- Aguirre, S., Rodriguez, A., "Automation in the Audit Function: Applications of Robotic Process Automation", *Accounting Horizons*, Vol. 34, No. 4, 2020;
- Aldamen H., Duncan K., Kelly S., McNamara R., Nagel S., Audit committee characteristics and firm performance during the global financial crisis, *Accounting and Finance*, Accounting and Finance Association of Australia and New Zealand, vol. 52(4), December 2011;
- Alles, M., "Continuous Auditing: Will the Demand for Monitoring and Assurance Be Fully Automated?", *Accounting Horizons*, Vol. 29, No. 2, 2015;
- Alles M.G., Brennan G., Kogan A., Vasarhelyi M.A., Continuous monitoring of business process controls: a pilot implementation of a continuous auditing system at Siemens, 2nd edition, Newark, Rutgers Business School and Siemens Corporation, 2016;
- Alles, M., Artificial Intelligence in Internal Auditing, Rutgers Business School, 2023;
- Alleyne P., Hudaib M., Pike R., Towards a conceptual model of whistle-blowing intentions among external auditors, *The British Accounting Review* 45, 2013;
- Alvesson M., Deetz S., *Doing Critical Management Research*, SAGE Publications Ltd, London, Thousand Oaks, New Delhi, 2000;
- Alzeban A., Influence of audit committees on internal audit conformance with internal audit standards, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 30 Iss 6/7, 2014;
- Anao A. Public Sector Internal Audit. Better practice guide retrieved from <http://www.anao.gov.au>, 2012;
- Ardelean, A., Tiron-Tudor, A. (2018), Commitment to public interest in audit – an imperative of strengthening trust in the profession, *Audit Financiar*, vol. XVI, no. 4(152)/2018;
- Arena, M., Azzone, G., *Internal Audit in the Public Sector: A Strategic Approach*, Public Money & Management, 2022;
- Armstrong C.S., Core J.E., Guay W.R., Do independent directors cause Improvements in Firm Transparency?, *Journal of Financial Economics*, 2014;
- Asare T., Internal Auditing in the Public Sector: Promoting Good Governance and Performance Improvement. *International Journal on Governmental Financial Management* 9(1), 2009;
- Avram A., Avram C.D. Avram V., Research and development expenditures between discretionary costs and source for economic growth, *Romanian Journal of Economics*, Institute of National Economy, vol. 39/2/48, December, 2014;
- Avram M., Considerations On The Practical Application Of International Auditing Standards Regarding The Environment Of Control, *Annals of University of Craiova - Economic Sciences Series*, University of Craiova, Faculty of Economics and Business Administration, vol. 3(39), 2011;
- Avram, M., Avram V., Avram A., The implications of the financial auditors to detect the frauds, *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, Vol. 17, Issue 3, 2008;
- Badolato P., Donelson D.C., Ege M., Audit Committee Financial Expertise and Earnings Management: The Role of Status, *Journal of Accounting and Economics*, 2015;

- Ball R., Jayaraman S., Shivakumar L., Audited financial reporting and voluntary disclosure as complements: A test of the confirmation hypothesis, *Journal of Accounting and Economics* 53, 2012;
- Bartlett G.D., Kremin J., Saunders K.K., Wood D.A., Attracting applicants for in-house and outsourced internal audit positions: views from external auditors, *Accounting Horizons*, 30 (1); 2016;
- Bartlett G.D., Kremin J., Saunders K.K., Wood D.A., Factors influencing recruitment of non-accounting business professionals into internal auditing, *Behavioral Research in Accounting*, 29 (1), 2017;
- Bartlett, M.S., A note on the multiplying factors for various χ^2 . approximations. *Journal of the Royal Statistical Society. Series B*, 16(2), 1954;
- Behrend J.& Eulerich M., The evolution of internal audit research: a bibliometric analysis of published documents (1926–2016), *Accounting History Review*, 2019;
- Bhattacharjee A., Questionnaire Surveys, University of South Florida, <https://socialsci.libretexts.org/@go/page/26260>, 2021;
- Blankley, A.I., Hurtt D.N., MacGregor J.E., Abnormal audit fees and restatements, *American Accounting Association, Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 31, No. 1, 2012;
- Boukaert G., Peters G., Verhoest K., The coordination of public sector organizations, *Shifting Patterns of Public Management*, Series Standing Order ISBN 978-0-230-22034-8 (Hardback), 978-0-230-22035-5 (Paperback), Saffron House, London EC1N 8TS, 2012;
- Bou-Raad, G., Internal auditors and a value-added approach: the new business regime, *The Management Audit Journal*, vol. 15, nr. 4, 2000;
- Broadbent J., Guthrie J., Public sector to public services: 20 years of "contextual" accounting research, *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, Volume 21, Issue number 2, 2008;
- Broome A., Quirk J., Governing the world at a distance: the practice of global benchmarking, *Review of International Studies*, volume 41, Issue 5: The politics of numbers, 2015;
- Brusca, I., Montesinos, V., Vela, J.M., Public Sector Accounting and Auditing in Spain. In: Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Rossi, F.M. (eds) *Public Sector Accounting and Auditing in Europe*. IIAS Series: Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, London, 2015;
- Bryman, A., *Social Research Methods*. Oxford University Press, 2016;
- Burrell, J., "How the Machine 'Thinks': Understanding Opacity in Machine Learning Algorithms", *Big Data & Society*, Vol. 3, No. 1, 2016;
- Burton F.G., Starliper M.W., Summers S.L., Wood D.A., The Effects of Using the Internal Audit Function as a Management Training Ground or as a Consulting Services Provider in Enhancing the Recruitment of Internal Auditors. *Accounting Horizons* 1 March 2015; 29 (1), 2015;
- Cao, M., Chychyla, R., & Stewart, T., "Big Data Analytics in Financial Statement Audits", *Accounting Horizons*, Vol. 29, No. 2, 2015;
- Carataş M.A., Spătariu E. C., Trandafir R.A., The role of internal audit in fighting corruption, *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, 2018;
- Célérier, L., L'Etat et ses contrôleurs à l'épreuve de l'audit interne - Une étude sur l'introduction d'une fonction d'audit interne dans l'administration centrale d'Etat en France. Paris: Hautes Etudes Commerciales - Ecole Doctorale Université Paris Saclay, 2016;
- Célérier, L., Standardizing Control and Controlling Government: The Introduction of Internal Auditing in the French Government's Central Administration. In: Mitev, N., Morgan-Thomas, A., Lorino, P., de Vaujany, F.X., Nama, Y. (eds) *Materiality and*

- Managerial Techniques. Technology, Work and Globalization. Palgrave Macmillan, Cham, 2018;
- Chambers A.D., Odar M., A new vision for internal audit, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 30 Iss 1 pp. 34 – 55, 2015;
 - Chambers, A., The Board's black hole – Filling their assurance vacuum, Can internal audit rise to the challenge, in: *Measuring Business Excellence*, Vol. 12 No. 1, 2008;
 - Chambers, A., *The Internal Auditing Handbook*, Wiley, 2022;
 - Chan D., Chiu V., Vasarhelyi M.A., *Continuous auditing: theory and application*, Rutgers Studies In Accounting Analytics, Emerald Publishing Limited Howard House, Wagon Lane, Bingley BD16 1WA, UK, 2018;
 - Chan, David Y.; Chiu, Victoria; Vasarhelyi, Miklos A., *Continuous Auditing*. Emerald Publishing Limited, 2018;
 - Chelcea S., *Chestionarul în investigația sociologică*, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1975;
 - Christopher J., Internal audit: Does it enhance governance in the Australian public university sector?, *Educational Management Administration & Leadership* 1–18, 2015;
 - Christopher, J., Sarens, G., & Leung, P., A critical analysis of the independence of the internal audit function: Evidence from Australia. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22(2), 2009;
 - Coetzee P., Erasmus L.J., What drives and measures public sector internal audit effectiveness? Dependent and independent variables, *International Journal of Auditing*, 2018;
 - Cohen, J., Krishnamoorthy, G., & Wright, A., Corporate governance and the audit process: Contemporary insights and directions for future research. *Accounting Horizons*, vol. 33, nr. 3, 2009;
 - Cohen, S., Public Sector Accounting and Auditing in Greece. In: Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Rossi, F.M. (eds) *Public Sector Accounting and Auditing in Europe*. IIAS Series: Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, London; 2015;
 - Creswell, J.W., *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. SAGE Publications, 2014;
 - Curristine T., Governance Performance: Lessons and Challenges. *OECD Journal on Budgeting* 5(1): 129–151, 2005;
 - Dascălu, E.D., „Factors Supporting an Adequate Sizing of Internal Audit Departments in the Public Sector”, *Audit Financiar*, vol. XIV, nr. 6 (138), 2016;
 - Dascălu, E.D., Marcu, N. and Hurjui, I., Performance Management and Monitoring of Internal Audit for the Public Sector in Romania. *Amfiteatru Economic*, 18(43), 2016;
 - D'Aveni R.A., MacMillan I.C., *Crisis and the content of managerial communications: A study of the focus of attention of top managers in surviving and failing firms*. *Administrative Science Quarterly*, 35(4), 1990;
 - DeVellis, R.F., *Scale Development: Theory and Applications* (4th ed.). Sage, 2017;
 - Dittenhofer, M., Evans, R. L., Ramamoorti, S., & Ziegenfuss, D., *Behavioral dimensions of internal auditing: An exploratory survey*. The Institute of Internal Auditors Research Foundation, 2011;
 - Dixon-Woods M., Using framework-based synthesis for conducting reviews of qualitative studies, *BMC Med* 9, 39, 2011;
 - Dragomir, I.V., Avram M., Domnișoru S., Considerations Regarding the Contents of Internal Control, *Ovidius University Annals, Series Economic Sciences*. Vol. 16 Issue 1, p. 497-502, July, 2016;
 - Drăgan, C., Internal audit and risk management, *Annals of Constanța Maritime University*, Vol. 27 Nr. 223, Section VI – Maritime Economics, Logistics and Social Sciences, 2018;

- Dumay J., Bernardib C., , Guthrie J., Demartini P., Integrated reporting: A structured literature review, *Integrated reporting: A structured literature review*, Accounting Forum, 40:3, 166-185, 2016;
- Dumitrescu, P. A., "The Romanian Internal Public Audit System – An X-Ray Analysis of Audit Compartment Activities," *Revista de management comparat international/ review of international comparative management*, Faculty of Management, Academy of Economic Studies, Bucharest, Romania, vol. 16(3), pages 343-353, July, 2015;
- Dumitru M.I.& Burtescu C., "Offences And Penalties In The Internal Audit Activity," *Scientific Bulletin - Economic Sciences*, University of Pitesti, vol. 14(2), 2015;
- Endaya, K. A., & Hanefah, M. M., Internal Auditor Characteristics, Internal Audit Effectiveness, and Moderating Effect of Senior Management. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 32(2), 2016;
- Enofe Dr. A.O., Mgbame Dr CJ, Osa-Erhabor V.E., Ehiorobo A.J., The role of internal audit in effective management in public sector, *Research Journal of Finance and Accounting*, ISSN 2222-1697 (Paper) ISSN 2222-2847 (Online), Vol.4, No.6, 2013;
- European Commission, Proposal for a Regulation Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act), Bruxelles, 2021;
- Farcane, N., Deliu, D., Burcă, V., Financial Auditors' Perception on the Added Value of Internal Audit Services, *Audit Financiar*, vol. XX, no. 1(165)/2022, 2022;
- Ferramosca, S., Allegrini, M., The complex role of family involvement in income management, *Journal of Family Business Strategy*, 9(2), 2018;
- Flick, U., *An Introduction to Qualitative Research*. SAGE Publications, 2018;
- Fogarty, T. J., Kalbers, L.P., Internal auditor burnout: An examination of behavioral consequences, *Advances in accounting behavioral research*, 9 (1), 2006;
- Fond M., Zhang J., A review of archival auditing research, *Journal of Accounting and Economics*, 58, 2014;
- Fornell, C., & Larcker, D.F., Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 1981;
- Fülöp, M.T., Szekely, S.V., The evolution of the internal auditing function in the context of corporate transparency, *Audit Financiar*, vol. XV, no. 3(147)/2017, 2017;
- Gibbins, J., Presentation, Institute of internal symposium for auditor educators, October 20, Sydney; 2000;
- Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A., *Deep Learning*, MIT Press, Cambridge, 2016;
- Goodwin-Stewart, J., Kent, P., The use of internal audit by Australian companies, *Managerial Auditing Journal*, 21, 2006;
- Grant Thornton, *Internal Audit 4.0 – Preparing for the Future with Artificial Intelligence and Data Analytics*, 2023;
- Griffith E., Hammersley J.S., Kadous K., Audits of complex estimates as verification of management numbers: How institutional pressures shape practice, *Contemporary Accounting Research*, John Wiley & Sons, vol. 32(3), 2014;
- Groomer S.M., Murthy U.S., Continuous auditing of database applications: an embedded audit module approach, In *Continuous Auditing*, Published online: 12 Mar 2018, 2018;
- Gul F.A., Wu D., Yang Z., Do individual auditors affect audit quality? Evidence from archival data, *American Accounting Association*, vol. 88, no. 6, 2013;
- Guthrie J., Murthy V., "Past, present and possible future developments in human capital accounting: A tribute to Jan-Erik Gröjer", *Journal of Human Resource Costing & Accounting* 13(2), 2009;
- Guthrie J., Ricceri F., Dumay J.C., Reflections and projections: A decade of Intellectual Capital Accounting Research, *The British Accounting Review* 44(2), 2012;

- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E., *Multivariate Data Analysis* (8th ed.). Cengage, 2019;
- Hart C., *Doing a Literature Review, Releasing the Research Imagination*, second edition, London, SAGE Publications Ltd., 1998;
- Hayes F.A., Krippendorff K., *Answering the Call for a Standard Reliability Measure for Coding Data*, *Communication Methods and Measures* 1(1), 2007;
- Hegazy K., Tawfik M., *Performance measurement systems in auditing firms: Challenges and other behavioural aspects*; *Journal of Accounting in Emerging Economies*, Vol. 5 Iss 4, 2015;
- Hu, L., & Bentler, P.M. , *Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis. Structural Equation Modeling*, 6(1), 1999;
- INTOSAI Working Group on Big Data, *Research Report on the Application of Big Data Analysis in Public Sector Auditing*, Viena, 2020;
- Ionescu, L., & Dumitru, V. F., *Auditul intern și guvernanta corporativă în instituțiile publice din România: percepții și realități*. *Revista Audit Financiar*, XVI(3), (2018);
- J. Burton, L. Ng & S. Fuller, “Career Preferences in Internal Auditing: An Empirical Inquiry”, *Journal of Accounting Literature*, 34(2), 2015;
- Jamilah S., Fanani Z., Chandrarin G, *Pengaruh gender, tekanan ketaatan, dan kompleksitas tugas terhadap audit judgment*, In *National Accounting Symposium X*, Hasanuddin University, Makassar, July 2007;
- Jaya, T.E., Irene, C. *Skepticism, time-limited auditing, professional accountant ethics and audit quality (case study in Jakarta, Indonesia)*, *Review of integrative business and economics research*, 5(3), 2016;
- Jean-Louis Chochoy, „Les institutions supérieures de contrôle en Europe”, *Revue française de finances publiques*, nr. 142/2018;
- Jorge, S., *Public Sector Accounting and Auditing in Portugal*. In: Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Rossi, F.M. (eds) *Public Sector Accounting and Auditing in Europe*. IIAS Series: Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, London, (2015);
- Jovanovic, T., *Public Sector Accounting, Auditing and Control in Slovenia*, in book V. Vašiček and G. Roje (eds.), *Public Sector Accounting, Auditing and Control in South Eastern Europe*, Public Sector Financial Management, London, 2019;
- Kaiser, H.F., *An index of factorial simplicity*. *Psychometrika*, 39, 1974;
- Khan A., Muttakin M.B., Siddiqui J., *Corporate governance and corporate social responsibility disclosures: evidence from an emerging economy*, Springer Science+Business Media B.V., 2012;
- Kitchenham, B. & Charters, S., *Guidelines for Performing Systematic Literature Reviews in Software Engineering*, EBSE Technical Report EBSE-2007-01, Keele University, 2007;
- Knechel W.R., Krishnan G.W., Pevzner M., Velury U., *Audit Quality: Insights from the academic literature*, *Auditing A Journal of Practice & Theory*, 2015;
- Kokina, J., Pachamanova, D., & Corbett, A., *The role of artificial intelligence in the future of internal auditing*. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, vol. 18, nr. 1, 2021;
- KPMG, *Audit Committee Travel*, Audit Committee Institute, KPMG, London, 2009;
- Krippendorff, K., *Content analysis : an introduction to its methodology*, 2nd edition, London, SAGE Publications Ltd, 2013;
- Lebaron G., Lister J., *Benchmarking global supply chains: the power of the ‘ethical audit’ regime*, *Review of International Studies*, 41, 2015;
- Lenz R., Hahn U., *A synthesis of empirical internal audit effectiveness literature pointing to new research opportunities*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 30 Iss1, 2015;
- Li J., Mangena M., Pike R., *The effect of audit committee characteristics on intellectual capital disclosure*; *The British Accounting Review* 44, 2012;

- Li, K., Rollins, J. & Yan, E. Web of Science use in published research and review papers 1997–2017: a selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Springer Scientometrics* 115, 2018;
- Likert R., Technique for the measure of attitudes *Arch. Psycho.*, Vol. 22 N. 140, 1932;
- Liston-Heyes C., Juillet L., Employee isolation and support for change in the public sector: a study of the internal audit profession, *Public Management Review*, 2018;
- Lobo G., Zhao Y., Relation between audit effort and financial report misstatements: Evidence from quarterly and annual restatements, *The Accounting Review* 88(4), 2013;
- Lodhia S.K., Sustainability Accounting and Reporting in the Mining Industry: Current Literature and Directions for Future Research, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 84, 2014;
- Macarie C. F., Moldovan O., Evoluția auditului public Intern din România în perioada 2006-2015. Introducere în IA-CM (modelul de măsurare a capacității auditului public intern). *Revista Transilvană de Științe Administrative* 2(41), 2017;
- MacRae, E., Van Gils, D., Research report: Internal Audit Capabilities and Performance Levels in the Public Sector, A Global Assessment Based on IIA's 2010 Global Internal Audit Survey and Internal Audit Capability Model (IA-CM) for the Public Sector, CBOK The Global Internal Audit Common Body of Knowledge, The Institute of Internal Auditors Research Foundation 247 Maitland Avenue Altamonte Springs, Florida 32701-420, 2014;
- Management, Public sector accounting, auditing and control in south eastern Europe, Palgrave Macmillan, London, 2010;
- Manning, C., & Schütze, H., Foundations of Statistical Natural Language Processing, MIT Press, Cambridge, 1999;
- Martin A, Martina E.O., Maleab M., Thelwall E., Delgado L.C., Google Scholar, Web of Science, and Scopus: A systematic comparison of citations in 252 subject categories, *Journal of Informetrics*, Volume 12, Issue 4, November 2018;
- Massaro M., Dumay J., Guthrie J., On the Shoulders of Giants: Undertaking a Structured Literature Review in Accounting, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 29 Iss 5, 2016;
- Maurizio Massaro John Dumay James Guthrie , "On the Shoulders of Giants: Undertaking a Structured Literature Review in Accounting", *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 29 Iss 5, 2016;
- McCoy, N., Burnett R.D., Friedman M.E., Morris M., Internal audit: How to develop professional skepticism, *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 22(4), 2011;
- Mehrabi, N., Morstatter, F., Saxena, N., Lerman, K., & Galstyan, A., "A Survey on Bias and Fairness in Machine Learning", *ACM Computing Surveys*, Vol. 53, No. 6, 2021;
- Moher, D. et al., "Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement", *BMJ*, 339, 2009;
- Morales, J. & Lambert, C., The ethics of AI in auditing: Accountability and transparency in algorithmic decision-making. *Journal of Business Ethics*, vol. 179, nr. 4, 2022;
- Mueller J.M., Anderson J.C., Decision aids for generating analytical review alternatives: The impact of goal framing and audit-risk level, *Behavioral Research in Accounting*, vol. 14, 2002;
- Munteanu V., Zuca M., Țânță A, Internal Audit Regulations In Romania And Their Convergence To European Exigencies, *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, Faculty of Sciences, "1 Decembrie 1918" University, Alba Iulia, vol. 1(12), 2010;
- Mureșan, M., Digital Transformation Challenges in the Romanian Public Sector, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, No. 64E, 2021;
- Neuman, W.L., Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. Pearson Education, 2014;

- Nicole McCoy, Royce D. Burnett, Mark E. Friedman, Marc Morris, Internal audit: How to develop professional skepticism, 22(4), 3–14, Journal of Corporate Accounting & Finance 22(4), 2011;
- Nunnally, J.C., & Bernstein, I.H., Psychometric Theory (3rd ed.). McGraw-Hill, 1994;
- Okechukwu A., Unegbu M., Isa K.M., Effectiveness of internal audit as instrument of improving public sector management, Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences (JETEMS), 2011;
- Omoteso K., Obalola M., The role of auditing in the management of corporate fraud in ethics, governance and corporate crime: challenges and consequences, 129-151, Published online: 08 Oct 2014;
- Omoteso K., The application of artificial intelligence in auditing: Looking back to the future, journal homepage: www.elsevier.com/locate/eswa, Expert Systems with Applications 39, 2012;
- Oțetea, A., Tița, C.M. și Ungureanu, M.A., 2013, „Internal Public Audit in the Financial Crisis, Procedia Economics and Finance 6, 688-693, 13, 2013;
- Ozcelik, H., An analysis of fraudulent financial reporting using the perspective of the diamond theory of fraud: an empirical study of companies in the production sector listed on the Istanbul Stock Exchange. Contemporary issues in audit management and forensic accounting, Emerald Limited, Vol. 102, 2020;
- P. Petticrew & H. Roberts, Systematic Reviews in the Social Sciences: A Practical Guide, Oxford: Blackwell, 2006;
- Parker L.D., Social and environmental accountability research : A view from the commentary box, Accounting Auditing & Accountability Journal 18(6):842-860, 2005;
- Patel K., Bond S.A., The conditional distribution of real estate returns: are higher moments time varying?, The Journal of Real Estate Finance and Economics volume 26, 2003;
- Petticrew M., Roberts H., Systematic reviews—do they 'work' in informing decision-making around health inequalities? Health economics, policy, and law, 3 (Pt 2), 2008;
- Peytcheva, M., "Professional skepticism and auditor cognitive performance in a hypothesis-testing task", Managerial Auditing Journal, Vol. 29 No. 1, 2014;
- Pizzini M., Lin S., Vargus M., Ziegenfuss D., The impact of internal audit function quality and contribution on audit delays, SSRN, USA, 1673490, 2015;
- Poljasevic J., Vasicek V., Letica M., Roje G., Public Sector Accounting, Auditing and Control in South Eastern Europe, Palgrave Macmillan, 2019;
- Pollitt, C., Performance Audit and Public Management Reform, Oxford University Press, 2019;
- Pollock D.S., Statistical signal extraction and filtering: notes for the ercim tutorial, Discussion papers in economics 11/13, Division of Economics, School of Business, University of Leicester, 2010;
- Pontoppidan, C.A., Public Sector Accounting and Auditing in Denmark. In: Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Rossi, F.M. (eds) Public Sector Accounting and Auditing in Europe. IIAS Series: Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, London, 2015;
- Power, M., The Audit Society: Rituals of Verification, 2nd Edition, Oxford University Press, Oxford, 2021;
- PWC, A future rich in opportunities: internal audit must seize opportunities to improve Relevance, Internal Audit Study, PriceWaterhouseCoopers, London, 2010;
- Ramamoorti, S., Bailey, A., Traver, R. Risk assessment in internal audit: An approach to the neural network, International Journal of Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management, Vol. 8, nr. 3, 1999;

- Rensburg J.O., Coetzee P., Internal audit public sector capability: a case study, *Journal of Public Affairs*, 2016;
- Ridley, J., *Cutting Edge Internal Auditing*, John Wiley & Sons, Ltd, Chichester, England, 2008;
- Rossi, F.M., Public Sector Accounting and Auditing in Italy. In: Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Rossi, F.M. (eds) *Public Sector Accounting and Auditing in Europe*. IIAS Series: Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, London, 2015;
- Roussy M., Internal auditors' roles: From watchdogs to helpers and protectors of the top manager, *Critical Perspectives on Accounting*, 24(s 7–8), 2013;
- Roussy M., Rodrigue M., Internal Audit: Is the 'Third line of defense' Effective as a form of governance? An exploratory study of the impression management techniques chief audit executives use in their annual accountability to the audit committee, *Springer Science+Business Media Dordrecht*, 2016;
- Roussy, M., Brivot, M., Internal audit quality: a polysemous notion?, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 29 No. 5, 2016;
- Rozario, A. M., & Vasarhelyi, M. A., "Auditing with Smart Contracts", *International Journal of Digital Accounting Research*, Vol. 18, 2018;
- Russell, S., & Norvig, P., *Artificial Intelligence: A Modern Approach*, 4th Edition, Pearson, New Jersey, 2021;
- Sarens, G. & Lamboglia, R., The (mis)fit between the profile of internal auditors and the internal audit activities and the relationship with co-sourcing/outsourcing and turnover, *Accounting and Business Research*, Vol. 44, nr. 1, 2014;
- Sarens, G., Abdolmohammadi, M.J., Lenz, R., Factors associated with the internal audit function's role in corporate governance, *Journal of Applied Accounting Research*, Vol. 13 No. 2, 2012;
- Sarens, G., *The Future of Internal Auditing in the Public Sector*, *Public Money & Management*, 2022;
- Schultz T.W., The economic importance of human capital in modernization, *education economics*, 1:1, 13-19, 1993;
- Shen Ji., Shen Je, Chen X, Huang X., Susilo W., An efficient public auditing protocol with novel dynamic structure for cloud data, *IEEE transactions on information forensics and security*, vol. 12, no. 10, 2017;
- Silverman D., *Doing qualitative research*, London; Thousand Oaks, Calif. : SAGE Publications Ltd, 2013;
- Skinner D.J., Srinivasan S., Audit quality and auditor reputation: Evidence from Japan, *American Accounting Association, The accounting review*, Vol. 87, No. 5, 2012;
- Stanciu V., Seria C., Insights on the New Coordinates in Internal Audit, *The Audit Financiar journal*, Chamber of Financial Auditors of Romania, vol. 17(154), 2019;
- Steinbart, P. J., et al., The influence of a good relationship between the internal audit and information security functions on information security outcomes, *Accounting, Organizations and Society*, 2018;
- Stewart, J., & Subramaniam, N., Internal audit independence and objectivity: emerging research opportunities. *Managerial Auditing Journal*, 25(4), 2010;
- Strauss, A., & Corbin, J., *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). Sage Publications, Inc., 1998;
- Streiner, D.L., Starting at the beginning: An introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 2003;
- Stuart R.C., Panayotopoulos C.M., Decline and recovery in transition economies: The impact of initial conditions, *post-soviet geography and economics*, 40:4, 1999;

- Tagesson, T., Grossi, G., Public Sector Accounting and Auditing in Sweden. In: Brusca, I., Caperchione, E., Cohen, S., Rossi, F.M. (eds) Public Sector Accounting and Auditing in Europe. IIAS Series: Governance and Public Management. Palgrave Macmillan, London, 2015;
- Tăvală F.M., Cadrul legal în care se înscrie auditul public intern și funcționarea activității de audit public intern - rezultat al programelor de reformă din România, Universul Juridic Premium nr. 6/2022;
- Troi, S. M., Relation Between Culture, Corporate Governance and the Role of the Internal Auditor, "Ovidius" University Annals, Economic Sciences Series, Volume XVIII, Issue 2, 2018;
- Trompeter G., Carpenter T., Desai N., Jones K., Riley R., Auditing A Journal of Practice & Theory 32, (Supplement 1), 2012;
- Van Eck, N. & Waltman, L., "Software Survey: VOSviewer, a Computer Program for Bibliometric Mapping", Scientometrics, 84(2), 2010;
- Van Gansberghe, C.N., Internal auditing in the public sector: a consultative forum in shores up best practices for government audit professionals in developing nations, Internal Auditor, vol. 62 No.4, 2005;
- Vasarhelyi M.A., Alles M., Kuenkaikaew S., Littlely J., The acceptance and adoption of continuous auditing by internal auditors: A micro analysis, International Journal of Accounting Information Systems, 267–281, 2012;
- Webster, J., & Watson, R.T., Analyzing the Past to Prepare for the Future: Writing a Literature Review. MIS Quarterly, 26(2), 2002;
- West, J., & Bhattacharya, M., "Intelligent Financial Fraud Detection: A Comprehensive Review", Computers & Security, Vol. 57, 2016;
- Woolf E., Auditing today U.K. practice Hall International Ltd. U.K., 1986;
- Yoon, K., Hoogduin, L., & Zhang, L., "Big Data as Complementary Audit Evidence", Accounting Horizons, Vol. 29, No. 2, 2015;
- Zamfir C., Vlăsceanu L., Dicționarul de Sociologie urmat de indicatori demografici, economici, sociali și sociologici, Editura Babei, București, 1998;
- Zerni M., Audit partner specialization and audit fees: Some evidence from Sweden, Contemporary Accounting Research 29(1), 2012.

Site-uri web

- blog-pfm.imf.org/en/pfmblog/2010/08/posted-by-sanjay-vani-of-107-countries-in-which-public-expenditure-and-financial;
- commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/internal-audit-service/internal-audit-service-ias-history_en?prefLang=ro;
- commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/internal-audit-service/how-we-work-internal-audit-service_ro;
- mfinante.gov.ro/documents/35673/222496/Ghidgeneralevaluare14012015.pdf;
- mfinante.gov.ro/documents/35673/224830/instructiuniMODELnorme07102020.doc;
- mfinante.gov.ro/documents/35673/5090618/Anexa2.pdf;
- mfinante.gov.ro/documents/35673/779515/Anexa2_APL2019_04112020.pdf;
- mfinante.gov.ro/documents/35673/779515/Anexa2-APLRaportanualnational2020.pdf;
- mfinante.gov.ro/domenii/informatii-contribuabili/institutii-publice/ucaapi/cadru-normativ-ucaapi;
- mfinante.gov.ro/domenii/informatii-contribuabili/institutii-publice/ucaapi/raportari-audit;
- sgg.gov.ro/1/despre-institutie/rapoarte-si-studii;
- mfinante.gov.ro/domenii/informatii-contribuabili/institutii-publice/ucaapi;
- op.europa.eu/webpub/eca/book-state-audit/ro/;

- sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2018/07/Ghid-proceduri.pdf;
- sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2019/11/ANEXA-2-2.pdf
- sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2019/11/ANEXA-2-2.pdf;
- sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/12/ANEXA-2-5.pdf;
- sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2023/12/ANEXA-2-5.pdf;
- vignette4.wikia.nocookie.net/nccmn/images/1/1c/Dictionar-de-Sociologie-Catalin-Zamfir-Lazar-Vlasceanu.pdf/revision/latest?cb=20150813042511&path-prefix=ro;
- www.aair.ro/fisiere/standarde_2017_romana/IPPF_2013_Romanian.pdf
- www.aiiaweb.it/, 2024;
- www.alesd-bihor.ro/, 2024;
- www.asz.hu/, 2024;
- www.audit.fed.be/fr, 2024;
- www.audit.gov.cy/, 2024;
- www.audit.gov.ie/en/, 2024;
- www.auditdienstrijk.nl/, 2024;
- www.auditoresinternos.es/, 2024;
- www.b-fast.be/fr/, 2024;
- www.bostonglobe.com/, 2024;
- www.bulnao.government.bg/bg/, 2024;
- www.bundesfinanzministerium.de/, 2024;
- www.bundesrechnungshof.de/, 2024;
- www.cafr.ro/, 2023.
- www.camera.it/, 2024;
- www.ccomptes.fr/fr, 2024;
- www.ccrek.be/en/, 2024.
- www.cdep.ro/intranet/, 2024;
- www.cfr.worldbank.org/sites/default/, 2024;
- www.chd.lu/fr/, 2024;
- www.codex.just.ro/, 2024;
- www.comitedaudit.belgium.be/fr/, 2024;
- www.commission.europa.eu/, 2020-2025;
- www.corteconti.it/, 2024;
- www.coso.org/, 2024;
- www.cour-des-comptes.public.lu/fr/, 2024;
- www.curteadeconturi.ro/, 2012-2025;
- www.curteadeconturi.ro/rapoarte-audit/rapoarte-audit-performanta/raport-special-privind-auditul-sistemelor-de-integritate-organizationala-la-nivelul-administratiei-publice-locale, București, 2019;
- www.curteadeconturi.ro/uploads/adb24a1d/0cc2b028/82fcb49f/2f53ecff/ea110cf7/094bbe30/3a5dba7b/26997931/R-FIN-Plenul_din_23_01_19.pdf;
- www.curteadeconturi.ro/uploads/f237ae55/bb032124/7643fb82/b3b55cdb/07c4e309/2731affa/c0c72e70/3a7f8609/Raportul_public_al_Curtii_de_Conturi_pe_anul_2021.pdf;
- www.cyprus.gov.cy/, 2024;
- www.dgtf.pt/, 2024;
- www.diir.de/, 2024;
- www.digital-strategy.ec.europa.eu/ro/, 2025;
- www.eca.europa.eu/, 2022-2025;
- www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/coop_publi006/coop_publi006_en.pdf;
- www.eciia.eu/, 2023-2025;

- www.ec.europa.eu/digital-strategy/2025;
- www.economie.gouv.fr/, 2024;
- www.e-justice.europa.eu/, 2024;
- www.elsyn.gr/el/, 2024;
- www.erario.tcontas.pt/, 2024;
- www.e-seimas.lrs.lt/, 2024;
- www.eur-lex.europa.eu/, 2020-2025;
- www.european-union.europa.eu/, 2024;
- www.eurosai.org/, 2024;
- www.ey.com/en_ie/, 2024;
- www.fin.ee/, 2024;
- www.finance.gov.mt/, 2024;
- www.finances.belgium.be/fr/, 2024;
- www.fm.gov.lv/, 2024;
- www.globaldizajn.hr/, 2024;
- www.gov.gr/en/, 2024;
- www.gov.mt/en/, 2024;
- www.gov.pl/, 2024;
- www.gov.si/, 2024;
- www.hiia.gr/, 2024;
- www.hiia.gr/qas/, 2024;
- www.hiir.hr/, 2024;
- www.iaasa.ie/, 2022;
- www.iai.lv/en/, 2024;
- www.iai.lv/lv/, 2024;
- www.iaid.gov.mt/en/, 2024;
- www.ideo.com/, 2009;
- www.ifaci.com/, 2024;
- www.igae.pap.hacienda.gob.es/, 2024;
- www.ia.dk/, 2024;
- www.ia.hu/, 2024;
- www.ia.lu/, 2024;
- www.ia.nl/, 2024;
- www.ia.org.pl/, 2024;
- www.ia.org.uk/, 2024;
- www.ia.si/, 2024;
- www.iabelgium.org/, 2024;
- www.iabg.org/, 2024;
- www.iacyprus.org.cy/, 2024;
- www.inap.gouvernement.lu/, 2024;
- www.internalaudit.gov.cy/, 2024;
- www.internerevision.at/, 2024;
- www.internerevisiondigital.de/, 2024;
- www.interniaudit.cz/, 2024;
- www.ipa.ie/, 2024;
- www.ipai.pt/, 2024;
- www.issai.org/, 2024.
- www.karagilanis.gr/, 2024;
- www.kormany.hu/, 2010-2014;
- www.lannuaire.service-public.fr/, 2024;

- www.legislatie.just.ro/, 2025;
- www.link.springer.com/, 2025;
- www.lrvk.gov.lv/lv/, 2024;
- www.mae.ro/, 2024;
- www.mdpi.com/, 2025;
- www.mef.gov.it/, 2024;
- www.mf.gov.md/, 2025;
- www.mf-arch2.mf.gov.pl/, 2024;
- www.mfe.gov.ro/pnrr, 2025;
- www.mfin.gouvernement.lu/fr/, 2024;
- www.mfin.gov.hr/, 2024;
- www.mfinante.gov.ro/, 2017-2025.
- www.mfinante.gov.ro/documents/35673/170589/Rapexec2016final.docx;
- www.minfin.bg/2025;
- www.mfsr.sk/, 2024;
- www.minfin.bg/en/, 2024;
- www.mfin.gov.hr/, 2025;
- www.mof.gov.cy/gr/, 2024;
- www.na.theia.org/, 2001-2025;
- www.nao.gov.mt/, 2024;
- www.nato.int/2022;
- www.nik.gov.pl/, 2024;
- www.nku.cz/, 2024;
- www.nku.gov.sk/, 2024;
- www.ntma.ie/, 2024;
- www.oecd.org/, 2024,2025;
- www.oes.dk/, 2024;
- www.oesterreich.gv.at/, 2024;
- www.op.europa.eu/, 2025;
- www.papers.ssrn.com/, 2025;
- www.plummedia.ro/, 2020;
- www.portal.cor.europa.eu/, 2024;
- www.prevenire.gov.ro/, 2018-2025;
- www.qsrinternational.com/, 2020-2024.
- www.rechnungshof.gv.at/, 2024;
- www.reform-support.ec.europa.eu/, 2025;
- www.regeringen.se/2024;
- www.rekenkamer.nl/, 2024;
- www.researchgate.net/, 2025;
- www.retsinformation.dk/, 2024;
- www.revista.cafr.ro/, 2025;
- www.revizorska-komora.hr/, 2024;
- www.rigsrevisionen.dk/, 2024;
- www.riigikontroll.ee/, 2024;
- www.riksrevisionen.se/, 2024;
- www.rs-rs.si/, 2024;
- www.rtsa.ro/, 2025;
- www.servicepublic.brussels/, 2024;
- www.sgg.gov.ro/;

- www.sgg.ro/docs/File/UPP/doc/GHID_DE_MONITORIZARE_SI_EVALUARE_FINAL.pdf;
- www.sigmaweb.org/en/, 2025;
- www.siseaudit.ee/, 2024;
- www.skia.sk/, 2024;
- www.tcontas.pt/, 2024;
- www.tcu.es/, 2024;
- www.thedanishparliament.dk/, 2024;
- www.theiia.fi/, 2024;
- www.theiia.org/en/, 2024,2025;
- www.transformation.gouv.fr/, 2024;
- www.ufai.org/, 2024;
- www.u-lead.org.ua/, 2025;
- www.uradni-list.si/, 2024;
- www.vaa.lt/, 2024;
- www.valstybeskontrole.lt/LT/, 2024;
- www.vlada.gov.hr/, 2024;
- www.vm.fi/, 2024;

Legislație națională și internațională

- Acordul de retragere a Regatului Unit din UE, JO L 29, 31.01.2020;
- Bundesrechnungshof (Germania), Structure and Independence of Internal Audit, 2019;
- Carta IAS versiunea 2020;
- Carta IAS, SEC(2001) 1598 final, 4 iulie 2001;
- Codul muncii, Legea nr. 53/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Comisia Europeană, Guidelines for Establishing the Public Internal Financial Control System (PIFC), DG Budget, 2005;
- Comisia Europeană, Public Internal Financial Control – PIFC Guidelines, Bruxelles, 2019;
- Comunicarea Comisiei Europene intitulată „Carta privind misiunea Serviciului de Audit Intern al Comisiei Europene”, C(2020)1760 final din 25 martie 2020.
- Comunicarea Comisiei Europene intitulată „Carta privind misiunea Serviciului de Audit Intern al Comisiei Europene”, C(2020)1760 final din 25 martie 2020;
- Consiliul Uniunii Europene, Decizia (UE) 2022/1212 privind adoptarea euro de către Croația; Banca Centrală Europeană, „Croatia adopts the euro”, 2023;
- COSO, Enterprise Risk Management – Integrated Framework, 2017;
- Court of Auditors, Cooperation between Internal and External Audit, Luxembourg, 2020;
- Curtea de Conturi a României, Raport special privind activitatea structurilor de audit public intern de la nivelul autorităților administrației publice centrale, București, 2018;
- Decizia 1999/352/CE, Euratom a Comisiei din 1 martie 1999 de instituire a Serviciului de Audit Intern, JO L 44, 18.02.1999;
- ECIIA & FERMA, Risk in Focus 2024;
- European Commission – DG Budget, Public Internal Financial Control – Conceptual Framework, 2017;
- European Commission – Internal Audit Service, Annual Activity Report 2024, Bruxelles, 2024;
- European Commission – Internal Audit Service, Audit Recommendations Monitoring System Overview, Bruxelles, 2023;
- European Commission, Annual Management and Performance Report for the EU Budget 2024, p. 88;

- European Commission, Comparative Analysis of Internal Audit in EU Member States, Bruxelles, 2021;
- European Commission, IAS Risk Universe Methodology, versiunea 2024;
- European Commission, IAS Strategy 2025-2030 – Consultation Draft, martie 2025;
- European Commission, Proposal for a Regulation Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act), Bruxelles, 2021;
- European Commission, Public Internal Control Systems in the EU Member States – Comparative Study, DG BUDG, 2022;
- European Commission, Public Internal Control Systems in the EU Member States, Bruxelles, 2023.
- European Court of Auditors, Annual Report 2013, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2014;
- European Court of Auditors, Peer Review Report – Romania, 2019;
- European Court of Auditors, Public Sector Audit in the EU – Trends and Challenges, 2021;
- European Court of Auditors, Special Report on Professional Development in Internal Audit, Luxemburg, 2023;
- European Parliament, Resolution on Public Sector Audit Harmonisation, Strasbourg, 2024;
- Hotărâre nr. 1086/2013 pentru aprobarea Normelor generale privind exercitarea activității de audit public intern, M.O. nr. 17 din 10.01.2014;
- Hotărârea Plenului Curții de Conturi nr. 1086/2013 privind aprobarea Codului etic și a Declarației de independență;
- IAS, Data-Driven Auditing Report, Bruxelles, 2023;
- IAS, Follow-up Dashboard Q4/2023;
- IIA (1999a), The Institute of Internal Auditors, retrieved from www.theiia.org/index.cfm;
- IIA, Internal Audit Capability Model (IACM), 2025.
- IIA, Practice Guide – Developing the Internal Audit Strategic Plan, 2013;
- IIA, Standards for the Professional Practice of Internal Auditing, Standardul 2330 – Documentarea activității, 2024;
- IIA, The Three Lines Model – An Update, Florida, 2020;
- Institute of Internal Auditors (IIA). Artificial Intelligence – Considerations for the Profession of Internal Auditing. Altamonte Springs, FL: The IIA, 2020;
- Institutul Auditorilor Interni (IIA), International Professional Practices Framework (IPPF), edițiile 2017 și 2021;
- IIA RF(2013), International Professional Practice Framework (IPPF), IIA Research Foundation, Altamonte Springs, FL;- IIA Global, Competency Framework for Internal Auditing, 2021;
- International Federation of Accountants (IFAC), International Standards on Auditing, New York, 2022;
- International Monetary Fund, Fiscal Transparency and Internal Audit in Public Sector, Washington D.C., 2023;
- International Monetary Fund, Public Financial Management Blog: Internal Audit in the Public Sector – Addressing the Standards Gap, 2023;
- International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI), „Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts”, 1977.
- INTOSAI GOV 9140 – Internal Audit Independence in the Public Sector, 2020;
- INTOSAI, Guidelines for Internal Control Standards for the Public Sector, Viena, 2022;
- INTOSAI, Guidelines for Performance Auditing, ISSAI 3000, 2024;
- INTOSAI, International Standards of Supreme Audit Institutions – ISSAI 100, 2020;
- INTOSAI, Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts, 1977.
- INTOSAI, Principiile fundamentale ale auditului de performanță, 2019;

- INTOSAI-P-1 „Declarația de la Lima” (1977) și INTOSAI-P-10 „Declarația de la Mexico City”, 2007;
- Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, Actele de aderare din anii 1995, 2003/2004, 2005 și 2012;
- Legea nr. 133/2021, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 89/2017, Ordonanța Guvernului nr. 10/2017, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2017, Legea nr. 105/2016, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2015, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/2015, Ordonanța Guvernului nr. 29/2015, Legea nr. 174/2015, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2015, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2015, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 23/2013, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2011, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2011, Legea nr. 105/2011, Legea-cadru nr. 284/2010, abrogată prin Legea-cadru nr. 153/2017, Legea nr. 234/2010, Legea nr. 110/2010, Ordonanța Guvernului nr. 24/2009, Legea nr. 260/2009, Ordonanța Guvernului nr. 8/2009, respinsă prin Legea nr. 110/2010, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 64/2009, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 35/2009, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 145/2007.
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, MO nr. 457/2003;
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției;
- Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, republicată;
- Legea nr. 672/2002 (republicată) privind auditul public intern, publicată în MO nr. 142/2024;
- Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern, Monitorul Oficial nr. 953/24.12.2002, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009, modificată prin Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010;
- Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, MO nr. 264/1992;
- Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată;
- Ministerul Finanțelor – Ghid de cooperare audit intern - audit extern, 2021;
- Ministerul Finanțelor – UCAAPI, Rapoarte privind starea auditului public intern, anii 2017–2023;
- Ministerul Finanțelor Publice, Ordinul nr. 252/2004 pentru aprobarea Codului privind conduita etică a auditorului intern, publicat în M.O. nr. 128 din 12 februarie 2004;
- Ministerul Finanțelor Publice, UCAAPI, Raportul anual privind activitatea de audit public intern, București, anii 2018-2024;
- Ministerul Finanțelor, Ghid de audit intern bazat pe riscuri, București, 2022;
- Ministerul Finanțelor, Manualul de audit public intern, ediția 2021;
- Ministerul Finanțelor, Normele generale privind exercitarea auditului public intern, aprobate prin O.M.F.P. nr. 600/2018;
- Ministerul Finanțelor, Nota de fundamentare a proiectului de modificare a Legii nr. 672/2002;
- Ministerul Finanțelor, Planul anual de audit intern, București, 2023;
- Ministerul Finanțelor, Programul Național de Formare Profesională în Auditul Public Intern, 2022;

- Ministerul Finanțelor, Raport privind funcționarea auditului public intern în România, București, 2022, 2023, 2024;
- Ministerul Finanțelor, UCAAPI, Auditul public intern din România în contextul pandemiei COVID-19, București, 2020;
- O.U.G. nr. 26/2012, privind unele măsuri de reducere a cheltuielilor publice și întărirea disciplinei financiare și de modificare și completare a unor acte normative publicată în MO nr. 392/2012;
- OECD, Cooperation between Internal and External Audit in the Public Sector, Paris, 2021;
- OECD, Digital Audit in the Public Sector: Opportunities and Challenges, 2020;
- OECD, Good Governance Principles for Internal Control, Paris, 2020;
- OECD, Integrating Internal Audit into Strategic Governance, Paris, 2023.
- OECD, Public Governance Reviews: Internal Audit Systems in the EU, Paris, 2023;
- OECD, Public Integrity in Romania, 2022;
- OECD, Recommendation of the Council on Artificial Intelligence, Paris, 2019;
- OECD Report: Internal control and internal audit: Ensuring public sector integrity and accountability, Paris, 1–109, <https://www.oecd.org/governance/47638204.pdf>, 2011;
- OECD/SIGMA, Public Financial Management Reviews, 2023–2025;
- OG nr. 29/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, 2022;
- OMFP nr. 1470/2023 privind aprobarea Codului specific de conduită al auditorului public intern;
- OMFP nr. 1702/2021 pentru aprobarea Normelor metodologice privind exercitarea auditului public intern;
- OMFP nr. 768/2003 pentru aprobarea delegării unor atribuții din competența UCAAPI în competența compartimentelor de audit public intern ale DGFPJ și a municipiului București;
- OMFP nr. 768/2003 pentru aprobarea delegării unor atribuții din competența Unității Centrale pentru Armonizarea Auditului Public Intern în competența compartimentelor de audit public intern ale Direcțiilor Generale ale Finanțelor Publice județene și a municipiului București;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 26 din 6 iunie 2012, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 392 din 12 iunie 2012;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 – cu modificările și completările ulterioare– actualizată;
- OUG nr. 57/2019 cu modificările și completările ulterioare, publicată în MO nr. 28/2019;
- Platforma SIA, Control intern managerial și audit intern, 2024;
- Protocol de colaborare între Ministerul Finanțelor și Curtea de Conturi, 2018;
- Raportul public pe anul 2022, Curtea de Conturi, secțiunea privind resursele umane, 2023;
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 1141/2003 de modificare a Regulamentului financiar; v. și Raportul anual IAS 2024;
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 2018/1046 privind regulile financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, 2024;
- Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității de audit, Curtea de Conturi, 2020;
- SAS 99, AICPA 2002, Consideration of Fraud in a Financial Statement Audit, AU 316.13: The importance of exercising professional skepticism, 2002;
- The Institute of Internal Auditors (IIA), Global Perspectives and Insights: Internal Audit's Role in Government, 2022;
- The Institute of Internal Auditors, External Quality Assessment Report – European Commission IAS, 2022;

- The Institute of Internal Auditors, International Professional Practices Framework (IPPF), 2017;
- Tratatul asupra Uniunii Europene (TUE), JO C 191, 29.07.1992;
- Tratatul de la Paris (18.04.1951) și Tratatul de la Roma (25.03.1957).
- UCAAPI, Raport privind pregătirea profesională a auditorilor publici interni, București, 2023;
- Working Arrangement between the IAS and the European Court of Auditors on Reliance on Work, 2016;
- World Bank, Strengthening Internal Audit in the Public Sector, 2021;